

ЖЫЩЁ ЯК ДЗЕНЬ

КАМУНИКАТ.ORG

ЯЎГЕН МІКЛАШЭЎСКІ

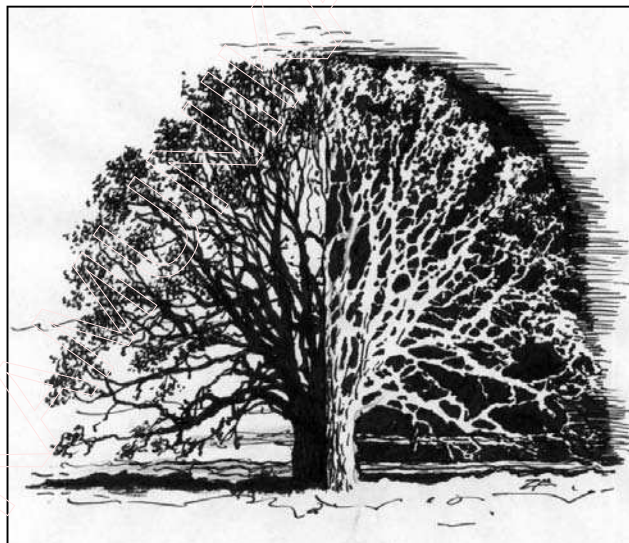
ЖЫЦЦЁ ЯК ДЗЕНЬ

**Лірычныя вершы
Рамантычная паэма**

Беласток 2007

ЖЫЦЦЁ ЯК ДЗЕНЬ

Лірычныя вершы

Перакаці - поле

1

Чалавек асуджаны
Лёсам на пагібель:
У вадзе забруджанай
Не вадзіцца рыбам.

На пяску атручаным
Не расці раслінам,
Ад зямлі адвучаным
Шчасця не знайсці нам.

Карані адсечаны...
Скачам і сваволім
Па зямлі знявечанай
Перакаці-полем.

Перакаці-горадам,
Перакаці вёскай.
А на небе – гора нам! –
Прывід кары боскай.

Вось ён слупам вогненным
Стаў над кожным домам.
І віхор застогне ў ім
Перакаці-громам.

Перакаці поле
Гоніць вецер сам.
Перакаці-доля
Выпала і нам.

Гэта – палітычны
Перакаці-лад,
З ім – эканамічны
немінучы спад.

Добра пустабрэхам,
Лёгкім на язык.
Перакаці-рэхам
Коціцца іх крык.

Папулісцкім бумам
Апантаны ўрад.
Перакаці-сумам
Сыплецца распад.

Коціцца міфічны
Перакаці-вал,
Следам – істэрычны
Стрэсавы абвал.

І, стамлёны тлумам,
Засыхае клён.
Перакаці-сумам
Зашумеў і ён.

Жыццё як дзень

Жыццё як дзень. Спачатку раніца
Ніяк з туманам не расстанеца.

У полі збожжа наліваецца
Расой, як потам, абліваецца.

Расіцу золкую, чароўную,
Ноч рассыпае жменяй поўнаю.

Лагчына пунсавее смолкамі,
Квітнее кветкамі і зёлкамі.

Далёка звон касы разносіцца,
Нібыта ў песні жаўраў просіцца.

Маленства, як і ранак, здоўжыцца:
Яшчэ ў запасе шмат гадоў жыцця.

І вее золкасцю рака яшчэ –
Ніяк жыцця не дачакаешся.

Ледзь луг зазьяе ўсімі барвамі,
Як ты адчуеш, што прыпарвае.

І цягне ў засень самавітую
Дзе-небудзь паляжаць пад ліпаю.

Заснеш – спатнелы прачынаешся,
Але стаіць гарачыня яшчэ.

Зеніт праскочыць сонца зыркае
І больш лагодна з неба зіркае.

Спадзе гарачыня паўдзённая
І пасвяжэе далеч сонная.

Лагодней сонца прамяністае
Святло расейвае агністае.

І доўга, нізкае і блізкае,
Апошняй іскраю пабліскае.

І толькі сыдзе свежасць ціхая –
Цвіркун гадзіннікам зацікае.

Што не абновіцца – адновіцца
І зрокам прыцемак становіцца.

І цемень-ноч з сярпчкам месечка,
Як здань у белым, стукне весніччай.

Ледь белы дзень растане ў прыцемку –
Усё заціхне, як у прысценку...

Жыццё як дзень: з імглы народзіцца,
І кане ў ноч ... і зніччай зробіцца.

Лясун і русалка

Міфалагічная балада

Зелянеў над сінім возерам бярэзнічак.
Пахла свежае і ліпкае лісцё.
Хоць была яна красуня і гарэзніца,
Ды не ведала нічога пра жыццё.
Як выходзіла з вады, зялёнахвостая,
З тварам дзеўчыны нябачанай красы,
Распускала, бестурботная і простая,
Перавітыя лілеяй валасы.

І, гамонячы з дзіцячай непасрэднасцю,
Выбірала незабудкі на вянкi.
А навокал з мітусліваю гарэзнасцю
Мільгацелі, стракацелі матылькі.
„Ах вы, мілыя і хітрыя падманшчыкі!” –
Спрабавала іх лавіць яна ў траве,
Потым здмухвала з усмешкай адуванчыкі
Той вятрынкай, што гуляла ў галаве...

Вечарэла, праразаўся ў небе месячык,
Заліваючы святлом лісцёвы шум,
І здалёк, густую твань міжволі месячы,
Назіраў за ёй употайкі Лясун.
І няўхільная сустрэча набліжалася
Да яе, як непазбежная бяда.
Як убачыла Русалка, задрыжала ўся,
І ўзвілася перад ёю барада!

„Не палохайся, краса зялёнахвостая.
Я – Лясун. Ці чула ты пра Лесуна?
І, калі да ўцех і гульняў ты ахвотніца,
Я – я з табой... пераканаешся сама...” –
Ён, выходзячы, спіну сваю выпроставе
І пагладжвае густую бараду,
А ля пояса блішчыць сякера вострая,
На Русалку наганяючы жуду.

„Прызнаюся, ты не раз мяне заводзіла
На балота, дзе пускаў я пухіры.
Не апрыкрала табе лясное возера?
Калі хочаш, гэты гай сабе бяры!
Прызнаюся, мне таксама надакучыла
За табою, як за поўняй, назіраць.
Я ўсё думаю, каб з возера бліскучага
Ды з сабою ў цёмны бор цябе забраць.

Прысягаю перад ветрам, перад кветкамі,
Перад кожнаю сцяблінкай і лістком –
Хай усе, хто ёсць навокал, стануць сведкамі,
Што бяру цябе я з радасцю ў свой дом...”
Колькі часу праляцела – не паверыце!
І з’явілася Русалка тая зноў.
Не гуляць яна прыйшла на гэтым беразе,
Не лавіць блакітнакрылых матылёў.

Вечарэла, праразаўся ў небе месяцык
Заліваючы святлом вяршыні дрэў,
І, на голлі бараду сваю развесіўшы,
Пад сасной Лясун у засені сядзеў.
„Ты мне кляўся перад травамі і кветкамі,
Перад кожнаю сцяблінкай і лістком,

Паклікаючы іх стаць жывымі сведкамі,
Што бярэш мяне ты з радасцю ў свой дом...”

Ды на беразе пра іх ужо не помнілі:
Тыя кветкі адцвілі, відаць, даўно,
І бярозы, што бялелі, сталі цёмнымі –
Не адно вакол струхлела бервяно...
Нават ветрык, прахалодай ціха веючы,
Папраўляючы прычоску на вярбе,
Што патрэбна ёй, ніяк не разумеючы,
Прашумеў: „А я не ведаю цябе!”

„Бачыш, дзеўчына: усё на свеце зменліва,
Нават дрэў ужо і птушак тых няма,
А ты з крыўдаю прыходзіш і з прэтэнзіяй,
А на што, відаць, не ведаеш сама.
Твае слёзы і папрокі недарэчныя ... –
Адказаў ёй, уздыхаючы, Лясун, –
А ты хочаш, каб пачуцці сталі вечныя?
Захапленне? Або радасць? Або сум?”

Ледзь Русалка ў хвалях возера схавалася,
Як другая ўжо выходзіла з яго.
І нібыта ўсё спачатку пачыналася:
Што было – ніхто не памятаў таго...
Зелянеў над сінім возерам бярэзнічак,
Пахла свежае і ліпкае лісцё,
Не была яна красуня і гарэзніца,
Але ведала не болей пра жыццё.

Усё вакол – і лес, і стэп, і прэрыя –
Спадвечная матэрыя быцця.
І мы таксама – вечная матэрыя,
Дзе рух – крыніца самаразвіцця.

І мы, калі змагаемся за новае,
Павінны з нашых сэрцаў ададраць,
Як шалупінне тысячагадовае,
Усе каросты, наслаенні, гразь.

Ды нельга ў чалавечай псіхалогіі
Адразу рэвалюцыю зрабіць.
Мы б'емся аб скалу ідэалогіі,
Аднак ніхто яе не мог прабіць.

Са звычкамі старымі, недахопамі,
З мараллю феадала і раба,
Усталяванай жорсткімі эпохамі,
Ніколі не сціхае барацьба.

Але ў жыцця – свая ідэалогія,
І на ўчарашні дзень няма надзей:
Закон няўмольны – перамога новае,
Што і вядзе да бездані людзей.

У залатым святле

Мы часцінка жывой прыроды,
Што усвядоміць сабе змагла.
Дзьмуць над намі вятры нязгоды.
І дымяцца вулканы зла.
Мы жывем на зямной планеце –
У святле такім залатым!
А, прагнуўшыся на дасвецці,
Удыхаем атрутны дым.
Мы на мове сваіх эмоцый
Размаўляем адзін з адным –
І дрыжым ад уласнай моцы
На маленькім шары зямным.

Размаўляем урад з урадам
І адна краіна з другой,
І няма канца гэтым звадам,
Што між намі стаяць сцяной.
„Калі што, пражывем і ў пекле!” –
Суцяшае нас ліхадзей...
Сук на дрэве жыцця падсеклі –
І чакаем лепшых падзей.
Час ганебныя спрэчкі скончыць.
Пра Зямлю нам падумаць час!
Прамыслова-ваенны комплекс
Не апошні прыняў заказ.
Ён свае папраўляе справы,
Калі ў свеце пануе жах,
Калі ўчыняць бойку дзяржавы,
Што адна з адной на нажах.
На зямлі дзень і ноч грукоча

Кананада замест грымот...
Ці ж на мове дружбы не хоча
Размаўляць з народам народ?

Замініраваць дом свой родны!
Дык нашто надзею таіць?
Не вясёлка – грыб вадародны
Над зямлёй, як прывід, стаіць.
Матыльком у аконныя шыбы,
Дзе гарыць агонь трапяткі,
Аб варожасці чорнай глыбы
Б'еца ў скрусе розум людскі.
Хто ж нам дзверы даверу адчыніць?
Хто не дасць загінуць Зямлі?
Хіба ж дзеля таго, каб згінуць,
Мы ўсвядоміць сябе змаглі?

Чалавечы розум светлы
Сяргей Дзяргай

Атам выпусціў на волю
Розум чалавечы.
Ну і трапіў у няволю:
Сам сабе людскую долю
Ён усклаў на плечы.

Чалавечае вар'яцтва
Атам той злавіла:
„Хоць у нас з табой – сваяцтва,
Будзеш ты мяне баяцца!
Я – на свеце сіла!”

Заручыўся, небарака,
Ты навек з труною,
І за род людскі з падзякай
Будзеш поўзаць, як вужака,
Век перада мною!

Не знайсці табе жар-птушкі –
Дым на даляглядзе!
Лепш вучы збіраць гнілушкі
Ці ранеты-зеляншкі
Абіваць у садзе...

Будзеш ты рабіць адкрыцці,
Зоркі вынаходзіць.

Сеяць жыта на граніце,
Замкі ўзводзіць у блакіце,
Каб мяне ўлагодзіць!

Будзеш слацца дымам шызым–
Ратаваць планету!
Забаўляць мяне стрыптызам,
Дагаджаць маім капрызам
Да сканчэння свету!” –

„Як і пры цары Гароху,
Страт я не міную.
Каб не ганьбіла эпоху,
Тым жа атамам патроху
І цябе ўтаймую!

Будзеш ты супраціўляцца
І да зброі лезці,
Толькі ведаеш, вар’яцтва,
Не табе са мной цягацца –
Зразумей, нарэшце!

Голас міру не слабее –
Спее час расплаты,
І, як золак, пунсавее
Светлы дзень, калі цябе я
Пасаджу за краты!”

“Ах, скажы, якая ўзнёсласць!
Годзе, не пасадзіш!
Спадзяваешся на коснасць?
Час не той, цяпер – галоснасць!
Сам за краты сядзеш!”

Мы жывем і радуемся з вамі,
Але што чакае нас, калі
Дым пастане чорнымі слупамі
І агонь заскача па галлі?
Па зямлі, калі яна астыне,
Будзе толькі вецер пралятаць
І ў халоднай, як сусвет, пустыні
Шэрым пылам след нам замятаць.

Там, дзе ўсё квітнела, зелянела,
Падаў дождж, дзіцячы чуўся смех,
Ззяла далеч збажыною спелай –
Ні жыцця не будзе больш, ні ўцех.
„Сціхнуць песні? Голас чалавечы?
Ці ж такая будучнасць Зямлі?
І хіба да гэтага з галечы
Людзі так пакутліва ішлі?” –

На мяне махаюць веццем дрэвы,
Нават вецер на мяне шуміць!
А вакол хвалююцца пасевы –
Ад жытоў купчастых да пшаніц.
У прысадах нешта шэпчаць клёны,
Ледзь паспеўшы лісце развязаць...
Ах вы, дрэвы! Свет зямлі зялёны!
Што мне вам на гэта адказаць?

Ёсць яшчэ вайна і ёсць улады,
Што сусвет спалілі б, каб маглі,
Ёсць такія ўлады, што не рады,

Калі смерць не ходзіць па зямлі.
Ёсць адно на свеце толькі выйсце,
І адзін ратунак ёсць – усім
Чалавецтвам на змаганне выйсці
Супраць тых, што пагарджаюць ім.

Супраць тых, хто, сеючы вар'яцтва,
Прагне светам цэлым уладаць.
За жыццё патрэбна ўсім змагацца,
За жыццё патрэбна ўсё аддаць!
Свет людскі, ты не такі бяссільны!
Дык не дай варожасці людской
Нібы крыж, паставіць слуп магільны
Над зямлёй – калыскаю тваёй!

Як лёгка страціць веліч духу,
Спыніць парыў душы людской
І ў дзікім неразумным руху
Пакінуць след арды чужой!

Зімой не снежную завею
Хапаць рукамі за падол,
А траціць вечную надзею,
Што зарунее сухадол.

Якую вестку нам з Палесся
Нясе сарока на хвасце?
Што не спяваюць птушкі ў лесе?
Што бульба ў полі не расце?

І край, дзе ні пустынь пясчаных,
Ні мёртвых стэпаў не было,
Стаў пусткай, краем бур тарфяных,
Дзе гіне кожнае сцябло.

І, краявід стварыўшы гэты,
Мы ў крутаверці бур начных
Ідзем да заповітай мэты
Па дзюнах рэчышчаў рачных.

Гаі кляновымі лістамі
Шлях высцілаюць за сялом,
Дзе толькі вецер перад намі
Танцуе з чорным памялом.

Спыніцца, гаспадарскім вокам
Зірнуць на бляклую траву –
На пустку, што ляжыць навокал,
Нам і не стукне ў галаву.

Прырода гіне, азярына
Мярцвее – высыхае гай.
Бюракратычная ж махіна
Нам грае марш: „Бывай, наш край!”

Пад сеткай дажджу

Як лівень, збіраўся смутак,
І мы з табой забрылі
Кудысь у рачны закутак,
Калі не на край зямлі.

Сарвецца, відаць, сустрэча:
Пасталі хмары, гляджу,
Вось, вось накінуць на ўзрэчча
Густую сетку дажджу,

Паспеем выскачыць з лодкі,
Каб стаць пад ніцай вярбой?
Ці затрапечам, як плоткі,
У сетцы дажджу з табой?

Нябачна гады прамільгнулі,
І старасць зрабіла пачын:
На твар пацямнелы матулі
Накінула сетку маршчын.
Абвісла яна пад вачыма,
Сцягнула і шчокі, і лоб.
Каб скінуў яе – і, магчыма,
Усё па-другому было б!
Сарваць бы яе неўпрыкметку,
Нібы паранджу ці вуаль!
Ды зняць чарадзейную сетку
І Бог не паможа, на жаль.
Нам старасць рукой неласкавай
На твар накідае яе,
Як быццам употай Кашчавай
Таемны свой знак падае.
Ці вецер пласцінку заводзіць,
Ці круціцца ў танцы віхор,
Матулю прашу не выходзіць
Такою часінай на двор.
Кашчавая любіць пагрэцца
На ветры пад лёгкім плашчом:
З ёй можна ў сутонні сустрэцца,
Як выйсці з вядром ці з кашом.
Калі па ваду ці па дровы
Я ў прыцемку волкім хаджу,
Кашчавая, хмурачы бровы,
Стаіць пад накідкай дажджу.

Я стаю пад паветкай.
Гром... і ветру парыў.
Лівень срэбнаю сеткай
Выхад мне перакрыў.

Гул грымот нарастае
З кожнай хвіляй, гляджу.
Ах, якая густая
Гэта сетка дажджу!

Як в'етнамская штора
З бамбуку, на якой
Ёсць і пальмы, і мора,
І прыморскі спакой.

Заміж ліста да маці

Ты нечакана пераслала
Мне праз кагосьці перадачу:
Кружок каўбаскі, скрылік сала
І слова цёплае ў прыдачу.

Свой ліст так шчыра напісала,
З такою вераю на ўдачу!..
І мне чагось так крыўдна стала,
Што думаў, як малы, заплачу.

Што зробіш... Нервы, перагрузка...
Якая сіла ў кожным слове –
У гэтай польска-беларускай,
Такой з калыскі роднай мове!

Чытаў – пад сэрцам зашчыміла...
Ты, каб нікому слоў не сцерці,
Пяро макала не ў чарніла,
А ў слёзы, што сабрала ў сэрцы.

Ах, мама, дарагая... Знаеш,
Мой лёс мне не падставіць спіну,
І ты дарэмна памагаеш
Свайму асуджанаму сыну.

Я жыў як у чароўнай казцы
(Мы позна гэта разумеем)
І сапраўды хацеў змагацца
З дванаццацігалоўым змеям.

І на зямлі з глыбокай ранай
Ляжу я трыццацігадовы.
Вакол ні жонкі, ні каханай,
І толькі маладыя ўдовы,

Калі прыпыняць крок, часамі,
Такія маладыя ўдовы,
Абдаўшы даўкімі духамі,
Схіляюць нада мной галовы.

Як сумна мне без перспектывы!
Дый памагаць табе мне трэба.
А як, о лёс нелітасцівы
Я зараблю кавалак хлеба?

З паэзіі карысці мала:
Які часопіс ці газета,
Ты хочаш, каб надрукавала
Адчай душы – прызнанне гэта.

З паэтычнага дзённіка

Я часта прачынаюся ўначы...
Я адчуваю нават і сплочы,
Як лоб сціскаюць болю абручы,
І мне няма каму дапамагчы.

І з асаблівай нейкай вастрывёй
Я адчуваю ў цемені начной
Бясцілле і асуджанасць сваю
І, каб развеець думкі, устаю.

Заходжу ў цёмны ціхі калідор,
І нада мной усюды, як тапор,
Пытанне безадказнае вісіць,
Заўжды адно і тое ж: як мне жыць?

Ніхто не знае пра маю бяду,
Пра мой адчай, трывогу і жуду.
Калісь пытанне гэтае ўпадзе –
Мне не схаватца ад яго нідзе.

Я не хацеў бы, каб мяне знайшлі
На дне канавы нейкай ці ў пятлі,
І ад бяды бягу на сенажаць,
Каб на траве муроўнай паляжаць.

Цвітуць сады і зеляняць палі...
Мне памагае хараство зямлі.
Але патрэбна гавань караблю,
І я хацеў бы прыстань мець сваю.

Няўжо нічога так і не зраблю,
Каб мець свой дом і любую сям'ю?
І гэта мара лепшая мая!
Прашу ў жыцця не так і многа я.

І ўсё ж хачу нямала я ў жыцці –
Хачу каханне вечнае знайсці.
А без кахання я не ўмею жыць
І без павагі не магу дружыць.

Няхай кахаў я незямных багінь
І не адзін ім склаў хвалебны гімн –
Хачу я свой парыў аддаць зямным,
Бо я не надта пакланяўся ім.

Шукаў свайго юнацтва ідэал,
Але разбіў яго жыццёвы шквал.
Ды сталасць – як другая маладосць,
Дзе ідэал яшчэ таксама ёсць.

І я, калі дачасна не ўпаду,
Усё ж сваю каханую знайду.
Каб пакланіцца толькі ёй адной.
Што адбылося, не скажу, са мной.

Не буду дакучаць і ў смутку ёй.
Калі ж сустрэцца выпадзе з тугой,
Я пажартую з ёю за вуглом:
„Каб ні нагой, – скажу, – у гэты дом!”

... Я часта прачынаюся ўначы...
Я адчуваю нават і сплочы,
Як галаву сціскаюць абручы,
І мне ніхто не можа памагчы.

Багіня ўдачы

Гэта лёс такі сабачы
Выпаў мне, відаць па ўсім:
Ад мяне Багіня ўдачы
Адварнулася зусім.

Я начую і ў канавах,
І на голым дзірване,
А яна ні слова – нават
Не падыдзе да мяне.

Закахваюся, як дурань,
Рэўнасць косіць на бягу,
Ды чамусь ніякім Дуням
Спадабацца не магу.

Вершы? Льюцца нібы з лейкі:
Час трохтомнік выдаваць,
Ну а я дзесятак нейкі
Не магу надрукаваць.

А Фартуна і не гляне,
Ёй і клопату няма,
Хоць да іншых, толькі ўстане,
Як мага бяжыць сама.

Як пачне вадзіць па крузе,
Дзе хваліць, а дзе журыць!..
Так разыдзецца, што грудзі
Забываецца прыкрыць.

Можа, ты ў мяне міжволі
Закахалася, але ж
Мне ні выгляду ніколі,
Ні надзей не падаеш...

Як, скажы, цябе прымусіць
Быць дзяўчынаю маёй?
Як і ўсе багіні, мусіць,
Ты шануеш гонар свой.

Легкадумнай быць не хочаш,
Як дзяўчына з касніком,
А тайком за мною сочыш,
Уздыхаючы крадком.

Не саромейся, дурніца,
І падвальвай да мяне:
Як захочаш парадніцца,
Будзем жыць у будане...

У жніўні – мой дзень нараджэння,
І мне пра яго набліжэнне
Спявае жніво на палях.
І спелага збожжа планету,
Нібы залатую манету,
Трымае сусвет у руках.

А жнівень смяецца, шчаслівы,
Хаваючы золата нівы –
У бункерах, сціртах, снапах.
Пад знакам палёў хлебадайных
Усе як адзін пры камбайнах,
Нібыта калісь пры сярпах.

І кветкі найлепшыя года,
Што жніўню рыхтуе прырода,
Раскідвае шчодрой рукой:
„Ад феі”, – мне жнівень гаворыць,
Калі гладыёлусы дораць,
Ды толькі маўчыць – ад якой.

Прырода, я паскарджуся табе,
Хоць, разумею, скардзіцца дарэмна.
Але каму ў мае гады прыемна
Цягаць абразу на сваім гарбе
І быць для ўсіх пачвараю нікчэмнай?

Жыццёвы вопыт мой – як горны пік.
Ён родны брат самому Эверэсту,
Спрадвек непадуладнаму норд-эсту,
Дзе зіхаціць, як панцыр, ледавік
І дзе няма чаго рабіць спорттрэсту.

Я сам стварыў свой непаўторны свет,
Дзе Папялушкамі былі Адданасць,
Ды што Адданасць – Шчырасць, Закаханасць,
Дзе ўладаром сусвету быў паэт,
І кожны міг прыносіў нечаканасць.

Прырода, кім зрабіла ты яго?
У што прарока ты ператварыла?
У сэрцы, дзе святло крыніцай біла,
І сад квітнеў, нябачны да таго,
Пустэльна стала – пуста і паныла.

І ты яму дазволіш чыкільгаць,
Нібы калеку, з кіем ці кульбакай,
Каб раптам хвост падкуліўшы, сабака
Бег прэчкі ад яго, каб не мільгаць
Там, дзе з'явіўся гэты небарака.

І зморшчаны, нібы смарчок, на дол
Не глядзячы, ідзе-бяжыць паспешна,
Перабірае ножкамі пацешна
І галавой трасе, як той казёл, –
І не знайсці істоты болей смешнай.

І ні адна красуня навакол
Не скажа нават: „Ах, які ён мілы!”
І колькі ў ім яшчэ надзей і сілы!”
А ўнучак не пасадзіць і за стол:
Яшчэ засне – стары і так пахілы.

З апошняй сілы чыкільгае ён.
І хоць бы кінуў вока хто міжволі,
Паспагадаў яго гаротнай долі.
Мінаючы яго – адзін праклён
Ці стогн пачуеш... І нічога болей.

А ён жа геній у душы! Мудрэц!
А мусіць жыць на свеце пагарджаным
І ўсюды госцем быць непажаданым.
Завошта ж мудрацу такі канец?
Пакінуць свет, усімі апляваным...

Што ён ні скажа – чуецца адно:
„Ах дурань ты стары! Здзяцінеў, мусіць?
Адной нагою – у труне, а хлусіць...
Дык сыплецца ж, глядзіце, паражно,
А змоўкнуць хоць на хвілю – не прымусіць”.

Прырода, ну завошта гэты здзек?
За што такая крыўда чалавеку?
Чаму – не дурня, а тым больш няўмеку –

Таго, хто ісціну шукае век,
Аберагчы не можаш ты ад здзеку?

Скажу, такога здзеку над людзьмі,
Як старасць, і прыдумаць немагчыма,
Калі зірнуць староннімі вачыма.
І кожны лёг бы, як відаць, касцьмі,
Каб лёс такі прайшоў як-небудзь міма.

Прырода мне адказу не дае –
Адну і тую ж песню паўтарае.
Як і прырода, песенька старая,
І кожны добра ведае яе:
„Усё старэе... як і памірае”.

Па тры і чатыры справы
Рабіў зараз Цыцэрон:
І еў, і чытаў аб'явы,
І слухаў консулаў ён
(Па-мойму, прыклад яскравы
Пра таленты даўніх дзён).

А я, як і кожны сёння,
Што-небудзь адно раблю:
Калі надызде бяссонне –
Чытаю або не сплю.
Заўсёды, калі чакаю
Сустрэчы з любай сваёй,
Я іншых спраў не шукаю –
З мяне даволі адной.
Чаканне ў жыцці – пакуты!
Адна з найвялікшых страт.
І я да яго – прыкуты,
Нібыта вязень да крат.
А будзе ж яшчэ калісьці
Чаканне ў мяне адно,
Калі ні сонца, ні лісце
Не зазірне ў акно.
І што там усе чаканні
І самы горшы адчай
З апошнім у параўнанні –
З чаканнем адпраўкі ў рай!
А можа і ў пекла, адпраўкі
Туды – у само Небыццё,
З трывожным чаканнем адстаўкі,
Якую мне дасць Жыццё.

І не ў старым драндулеце,
Што ледзь ліпіць і рыпіць –
Я ў рай палячу ў ракеце,
Якую з гармат не збіць.
Калі мне на гэтым свеце
Не будзе чаго рабіць.

КАМУНІКАТ.ORG

Натуршчыцы Рэнуара

У юных гарэзных натуршчыц
Вянкі на галовах былі,
І кветкі –
ад руж да настурцый –
У іх, як жывыя, цвілі.
Пазіраваць? Абавязкова!
Вішчаць невядома чаго...
Умова, што болей нікога
Не будзе ў майстэрні яго.

А жывы ён адзінаю марай:
Узяцца за пэндзаль хутчэй!
А марам –
патрэбны ахвяры –
Пакуты бяссонных начэй.
Пісаць не стамляўся ніколі
І толькі спыняўся на міг,
Калі любавалася міжволі
Красою натуршчыц сваіх

Як зорка яго зіхацела
На небе, блакітным ад мар!
„Мой густ –
жаночае цела...” –
Любіў паўтараць Рэнуар.

Ён пэндзлем пісаў па-майстэрску,
А фарбы займаў у Вясны.
І бачылі, як у люстэрку,
Сябе на карцінах яны.

А фарбы такія – знаходкі!
Крануць каго хочаш маглі,
Якія прыгожыя ўсё-ткі
Яны на карцінах былі!
І кожная ўпотаі трымцела,
Хаваючы ў кветках свой твар.
„Мой густ –
 жаночае цела...!” –
Любіў паўтараць Рэнуар.

А ў сэрцах натуршчыц вясёлых
Ні мар не было, ні надзей,
Што іх – весялух напаўголых –
Убачыць паўсвета людзей.
Крадком, з-за спіны Рэнуара,
Праніжуць мільёны вачэй,
Што будуць,
 як вечная кара,
З гадамі паліць гарачэй.

Ну як жа было ім прадбачыць,
Не верачы ўласнай красе,
Што іх, неадзетых, убачаць
У гэтай майстэрні – усе!
Шаптацца пачнуць, захапляцца
Іх цела –
 гарачым, як жар...
Такая была ў яго праца,
А працу любіў Рэнуар!

Хіба нападаюць звяры на звяроў
(Якія законы ў лясных жыхароў?),
Калі небяспека?
І варта ў часы ліхалецця, відаць,
Са светам раслін і жывёл параўнаць
Жыццё чалавека.

Някепска, пад кулі падставіўшы лоб,
Законамі джунгляў праверыць было б
Людскія законы.
Што мудрым інстынктам жыцця на зямлі
Мы супрацьпаставіць бы сёння маглі?
Свае забабоны?

Інстынкт захавання жыцця – як закон.
Самою прыродаю створаны ён –
Адзіны, спрадвечны.
А розум ад хітрыкаў д'ябла ідзе.
Канец, да якога ён свет наш вядзе, –
Тупік недарэчны.

Я прыйшоў на зямлю каб любіць
І праславіць каханне ў жыцці.
Хоць, што маю, магу загубіць,
Што шукаю – магу не знайсці.
Я прыйшоў на зямлю... і не раз
Рэчаіснасць падказвала мне,
Што каханне – як знічка якраз:
І не ўбачыш, калі прамільгне!

Але хто вінаваты ва ўсім?
Па чыёй падсвядомай віне
Ці таемным сваволлем сваім
Падманула каханне мяне?
Што са мною зрабіла яно?
Хоць наўрад ці душу абнаўлю,
Але веру, што я ўсё адно
Недарэмна прыйшоў на зямлю.

І, хоць зноў пакахаць не магу,
Не кахаючы жыць не хачу
І за радасць сваю і тугу
Чым далей, усё болей плачу.
А ці варта каханне таго,
Каб прымаць яго німб усур'ёз,
Калі столькі ў жыцці праз яго
І няшчасця, і крыўды, і слёз?

Метамарфозы святла

Поўны месяц – святло на сцяне.
З боку кідала цень агарожа.
Клёны, цені – усё, як у сне,
Ды не ў сне ты ўяўлялася мне
І таемнай такой, і прыгожай...
Ці таму, што пры месяцы, можа?

Ці таму, што пры месяцы, можа,
Ты здавалася іншай зусім.
З боку кідала цень агарожа,
Але ты зіхацела і ў ім.
І не толькі таемна-прыгожай –
Ты уяўлялася іншай зусім.

Але іншай ты быць не магла,
Не магла ты змяніцца раптоўна:
Я ж убачыў бы гэта ўсё роўна,
Як у люстры з чароўнага шкла.
Што змагла ты ўтаіць ад святла,
Я не ўбачыў за ўсмешкай чароўнай.

Я не ўбачыў за ўсмешкай чароўнай
А каб месяц на момант не згас,
Воблік твой не змяніўся б раптоўна?
Ці мяне пакарыла б якраз
Ты сваёй прыгажосцю духоўнай,
Каб той міг паўтарыўся хоць раз?

Прызнанне ў першым каханні

І гордая, знаю, яна
І самалюбівая.
Але – ці не тут віна?–
Зусім не раўнівая.
Прызнацца нам час, але ў нас
Размова не клеіцца.
Дый сесія хутка якраз:
„Нічога, паспеецца...”
Ды нехта сказаў: „Адаб’юць!
Калі не прызнаешся...
Я праўду кажу: не марудзь,
А то... дачакаешся!
Бутэлька гарэлкі ўсяго –
Усё ў нас не новае...”
Прызнанне! Прыводжу яго
Ад слова да слова я:
– Ты што? – я пытаю яе.
– Нічога, – адказвае.
– Як гэта нічога?
– А так!
(Усмешка прыязная),
І я асмялеў:
– Дык чаму
Ты мне... не прызнаешся?
– У чым?
– Як у чым? Хто каму...
Мо сама здагадаешся?
– Не, наўрад...
– А чаму?
– Божа мой!

Не – кажу!
– Адмаўляешся, значыцца?
А пазней не маглі б мы з табой
Хоць на момант убачыцца?
– Не, не выйдзе, павер.
А чаму
Ты пра гэта пытаешся?
– Ды пытаюся вось... а цяпер
Ты не надта спяшаешся?
– А нашто гэта ведаць табе?
– Як нашто? Я падумаў...
– Спяшаюся!
Вось і ўсё. Хто ж яе адаб'е!
Хопіць! Я адступаюся.
Зноў прызнанне найлепшае ў нас
(І чаму так здараецца?)
І, дарэчы, не першы ўжо раз
Надалей адкладаецца.
І калі ўжо ў каханні сваім
Мы нарэшце прызнаемся?
Але ўсё ж да чагосьці мы з ім,
Як відаць, дагуляемся!

У кожнага ёсць свая мара – багіня свая.
Жыве яна ў казначай вежы – палацы ўяўлення.
Усё там чароўнае – месяц і спеў салаўя.
Там хочацца стаць перад ёю хутчэй на калені.

Каб стаць на калені, з ёй трэба сустрэцца хутчэй,
Нібы з незнаёмкай, што ўцехаў адзінаю будзе.
Прыпасці да вуснаў, заглянуць у бездань вачэй,
Агнём пацалункаў асыпаць ёй плечы і грудзі.

І здзейсніць жыццё заповітную мару тваю:
Сустрэўшы пустое дзяўчо – весялуху, гарэзу,
Ты думаеш, гэта багіня сышла на зямлю,
Бяжыш ёй насустрач з бярэмам чаромхі ці бэзу.

Здаецца яна прыгажэйшай і лепшай за ўсіх.
Ці ж можна інакш? І адказ тут адзіны – багіня!
І ты ад яе ўжо не тоіш пачуццяў сваіх.
Не стане яе – і жыццё тваё ў скрусе загіне.

Трымае з табою сябе недаступна яна,
А пільнасць тваю абяззбройвае любай лухтою.
І ты перад ёю складзеш свае рукі ў мальбе –
Любуешся ўпотаў, нібыта мадонай святою.

І што б не казалі сябры і калегі твае,
Ты слухаць не хочаш, што любая – крэпасць, якая
Здаецца без бою – бяруць, хто захоча яе ...
Яна пераможцам вароты сама адчыняе.

А ўпэўнішыся ў гэтым – не можаш паверыць спярша,
Пакуль выпадкова не ўбачыш сваімі вачыма.
І ўраз разаб'ецца на дробныя друзкі душа,
І так разаб'ецца, што будзе сабраць немагчыма.

А страціць багіню і жыць на зямлі без яе
Інакш немагчыма, як толькі з душою разбітай.
Ды, трацячы веру ў каханне, не кожны плюе,
Праходзячы ўзбоч, на каханьня магільныя пліты.

Перад ёй на калені не падай,
Хай цябе не падманваюць сны!
У яе ... ты на ўсякі выпадак,
Як відаць, кандыдат запасны.

Хто з каханай мілуецца ў садзе,
Як не бачыў, ідзі паглядзі.
І, калі яна ў лужыну сядзе,
Падымаць яе будзеш з гразі.

О, якую чароўную ўсмешку
Атрымаеш нерэшце і ты!
Ноч запаліць бярозку на ўзмежку
І над ёй – маладзік залаты.

І мільгне ён пярэцёнкам чароўным
У каханай тваёй на руцэ.
Неба ўспыхне трымценнем раптоўным,
Нібы чырвань на бледнай шчацэ.

А калі яна ў лужу не плюхне –
Будзеш плюхацца ў лужыне ты.
І, як свечка, бярозка патухне
І згарыць маладзік залаты.

Атрымаўшы ў адказ аплявуху,
Заскуліш, як сабака, відаць.
Каб з падзякай жыццю за навуку
Поўным кубкам тугу заліваць.

Вось яно, жыщцё, – як на талерцы!
Спадцішка з маіх жаданняў кпіць.
І такая пустата на сэрцы,
Што на месяц хочацца завыць.
І надзеі, нібы пагарэльцы,
Вырашаюць, што далей рабіць.

І напалі на мяне сумненні
Нечакана, быццам з-за вугла.
Чыстае і гордае сумленне
Не магло падняць заслону зла –
Перад ім упала на калені,
Праўда на падмогу не прыйшла.

На асеннім ветры лісцем дробным
Я перад хлуснёю не трымцеў.
Быць хацеў з усімі толькі добрым:
І зласлівасць стрымліваў, і гнеў.
Рыцары... такім высакародным,
Дурань, быць з жанчынамі хацеў.

А калі язык падкуты лёгка,
Маеш рост і можаш танцаваць,
Не патрэбна нават і падробка,
Каб нікчэмнасць сэрца прыхаваць:
За табою пабягуць таропка
Веру закаханых прадаваць.

Неальбомныя прысвячэнні

Твой голас, як жаўранак, звонкі,
А сонца ў смуге, як зямля,
І што там – дзядоўнік, рамонкі? –
Ніяк не разгледзець здаля.
Я ведаю: роздуму промні
Не хутка рассеюць імглу.
Хто сэрца адкрые тваё мне?
Я жыць без цябе на магу.

Ды вочы каханых трапечуць
Такою пяшчотнай журбой,
Што слепнуць у сэрцах хлапечых
Сумненні, спыняючы бой.
І толькі праз год альбо болей
На свята радзін ці хрысцін
Убачыш з тугою і болем,
Што там не дзядоўнік – палын.

Ты ўбіраешся, як ты ўбіраешся!
Хто за гэта цябе папракне!
Але ж ты і сябрам падабаешся,
Што не радуе надта мяне.

Ды нікому такою жаданаю
Не ўяўляешся ты, зразумей,
І душу табе болей адданую
І за сорак не знойдзеш зямель.

Але зараз кажу не пра гэта я:
Што мне ўборы твае, Божа мой!
І тады, калі ты неадзетая,
Я люблюся толькі табой.

Ты цікавішся толькі навінкамі мод
І пра свет цэлы можаш забыць.
Мне ўсё роўна – каб толькі кахаць цябе мог! –
Што ты будзеш любіць і рабіць.

І нашто за табою мне бегаць услед,
Ключ ад сэрца пустога шукаць?
Я не стаў бы хістаць твой унутраны свет,
Абы мог цябе толькі кахаць.

Ды каханне залежыць, на жаль, ад таго,
Што ты будзеш рабіць і любіць.
І, калі ад цябе патрабую чаго...
Не таму ж, каб яго загубіць.

Ты ў хату забегла з марозам...
Што гэта? Сняжынка? Сляза?

Кахаючы, траціш і розум,
Як трапіць табе страказа.
Ты ўсё разважаннем цвярозым
Узважыла супраць і за.

Ці вецер шуміць за сцяною,
Ці снегам па шыбінах б'е –
Заўсёды, зімой і вясною,
Я чую адно ад цябе:
Што жыць табе сумна са мною,
Што ты загубіла сябе.

Рагочуць неразумныя дзяўчаты
Сябе і свету цэламу на злосць.
Але адкуль такая весялосць
І гэты рогат, як і плач зацяты?
Напэўна задаволены жыццём?
Ды што – жыццём! Магчыма, і сабою,
Сваёй удачай, справай маладою
І маладым дзявочым хараством?

Рагочуць, і ад рогату пустога
Хто ні ідзе – шарахаецца ўбок...
Нашто ім праўда або нейкі бог?
Няпэўнасць ці падман жыцця людскога?
Яны ад здавальнення аж вішчаць,
І атынкоўка сыплецца з іх твараў.
Гляджу на іх і думаю, ці марыў
Калі хто-небудзь пра такіх дзяўчат?

Тады адкуль такая весялосць?
Што варта жыццярадаснасць такая?
І ў гэтым смеху – мудрасць векавая,
Дзе логіка і сэнс, бяспрэчна, ёсць?
Умець смяяцца – залатая якасць!
Усё ім смешна... Так і мусіць быць.
Што ж неразумным у жыцці рабіць?
І лепш смяяцца, чым ад крыўды плакаць.

Я не знаю, чаму ты мне раптам успомнілася?
Вестыбюль гаманіў, перапоўнены спешкай.
Ты стаяла адна, не хаваючы стомленасці,
І глядзела вакол з нейкай горкай усмешкай.
Ты такая ласкавая, добрая, Люба.
Я з табой абышоўся так дзёрзка і груба.
Таямніча прызнанні шаптаў невыразныя.
Ды і рукі мае дазвалялі замнога.
І ў каго пераняў я манеры развязныя
І агідныя звычкі стварэння зямнога?
Я такі ж як і ўсе, і прашу асуджэння:
Не ўпрыгожыў мяне гэты дзень нараджэння.
Не была нічыёй ты сяброўкаю мілай,
Ды назаўтра, як мы яшчэ спалі, прыйшла,
Нам памыла і посуд, і падлогу памыла.
І прыбрала з усмешкай усё са стала.
Хтось сказаў, раптам стрэльнуўшы ў бок мой

вачыма:

„Закахайся ў яе – будзе жонка законная...”
Я, з пакоя выходзячы, бразнуў дзвярыма –
Зазвінела ў адказ толькі рама аконная.
І панесла мяне нестрыманая сіла
Зноў да той, што была і жаданай і мілай,
Хоць яна не чакала, зайсці не прасіла,
А не то што каб раптам падлогу памыла...
Ты, напэўна, не тая, што зараз мне ўспомнілася,
Але бачу цябе ў тлумным вэрхале спешкі,
Бачу вочы твае, што не гаснуць ад стомленасці
І глядзяць на мяне без міжвольнай насмешкі.

О колькі ўсяго не здзейсніў
Я ў час залаты, як сон, –
Ад мар пра часы індзейцаў
Да явы апошніх дзён!
Я марыў калісь памерці
Так, як памёр Авадзень,
Каб, гледзячы ў вочы смерці,
Сустрэць свой апошні дзень.

Была б яна ў захапленні,
Калі б хоць раз перад ёй
Ніхто не стаў на калені
Ці ніцма не ўпаў з мальбой?
І мне яна, безумоўна,
Рыхтуе іншы канец –
Каб я, упаўшы раптоўна:
„Чаго?” – не мог зразумець.

І нявартых таго я магу паважаць,
Нават слабасці нечай не выдаць,
Расчаруюся ў некім – пачну пагарджаць,
А як будзе за што – ненавідзець.

Ненавідзець? Не тых, каму розуму брак?
Хіба гэта кагось абражае?
Ненавідзіць багатага – толькі жабрак,
Багацей жабраком – пагарджае!

Не сабе я багацце сваё берагу.
Не скажу, што пакрыўджаны Богам.
Талент? Розум? Каму? Я пазычыць магу
І аддаць, калі трэба наогул.

Ненавідзяць ад зайздрасці, ну а дурным
Аднаго пагарджання даволі.
Не хвалюся, не думайце... Блізкім сваім
Не зайздросціў яшчэ я ніколі.

Сяброўскі гост

Мы выпіць павінны.
Ёсць хлеб і да хлеба,
Гарэлка і віны –
Усё, што нам трэба.
І добра, што, хлопцы,
Прыйшлі вы без жонак...
Дык вып'ем па стопцы,
Каб голас быў звонак.
А высахнуць шклянкі –
Згадаем былое –
Начныя гулянкi,
Жыццё маладое!
Як толькі ... жанчыны
Не прыйдуць па следу
І ўраз без прычыны
Не спыняць бяседу.

Адна турбота: дзе віна знайсці?
Я права выпіць зарабіў:
Было паўкрока да нянавісці
І я ... паўкрока не зрабіў.

Я не зрабіў паўкрока нейкага –
Спыніўся, адышоў убок.
Ласкавы позірк лісця клейкага
Чамусь не кінуў мне папрок.

І ў гушчары перад прасекаю
Я неўзабаве даў зарок
І перад большай небяспекаю
Не прыпыняць ніколі крок.

У-у-у! Такая маладая
І ляжыш у снезе!
Божа, ці ж хаця жывая?!
Напілася ж недзе...

Дзе жывеш? Бульвар Шаўчэнкі?
Нумар дома ... восем?
Бачыш, ап'яnela ўшчэнт ты –
Снег капаеш носам.

Падымайся! Што ўздыхаеш?
Бо засыпле замяць.
О, спаднічку абцягаеш...
Не адбіла памяць.

Мабыць, вучышся? У школе?
У дзесятым класе?
Больш не будзеш піць ніколі?
Нават паклялася?

Не клянiся – гэта толькі
Як-ніак пачатак.
Праўда, ачмурэць настолькі –
Ганьба для дзяўчатак.

Ну а маці ёсць? І бацька?
Знаюць, дзе дачушка?
І дазволілі бадзяцца?
Ёсць у іх папружка?

Трэба – твой учынак варты –
Загаліць сукенку...
Ведай, як са школьнай парты
Кідацца на сценку.

КАМУНІКАТ.ORG

Погалас

– Кажаче, выбраў нарэшце!
Што ён... здурнеў ці аслеп?
(Быццам нашу я нявесце
З луга адзін кураслеп.)
Кажуць, яна без дыплама.
Куфар вязе барахла...
Праўда ці не – невядома,
Хоць бы сама ўжо была!
Гэта ж каб так асляпіла,
Так закруціла мазгі!
Штось падліла, падрабіла –
Вось і ўзяла ў абцугі.

Нехта з усмешкаю сумнай,
Хочучы штось прыгадаць,
Без балбатні неразумнай
Скажа: „Каханне, відаць.
Ёсць ачмурэнне такое –
Прывідам шчасця снуе.
Белым туманам, як мроя,
Перад вачыма ўстае...”

Погалас гэтакі, можа,
З’явіцца ўслед за табой
І ... не прызнае прыгожай,
Не назаве маладой.

Іранізуе халодная старасць
Над маладосцю гарачай.
Якая наіўна, з усмешкай юначай,
Высмейвае мудрую сталасць:

„Калісьці каханне было не ў пашане –
Ішлі, за каго выдавалі.
Ішлі, хоць вянчаліся ў слёзах часамі,
І рэдка разводы бывалі...” –

„Ішлі! Але як? Як бабулька казалі...
У прыклад усім закаханым:
Я сорак гадоў пражыла са Сцяпанам,
А каб цалавацца... не знала”.

І мала што значаць нам зараз, прызнацца,
Абрады вянчання, прычасця –
На тья часы і на тое грамадства,
Ды... тое ж імкненне да шчасця.

Людзі Бога стварылі сабе.
І стварылі, каб верыць яму,
І не трэба пытацца, чаму
Людзі Бога стварылі сабе.

На вайне нашай веры не раз
Разбіваліся ідалы ўшчэнт,
І згарэў не адзін манумент
У агні, што ніколі не гас.

На касьбе, на жніве, на сяўбе.
Што перш-наперш патрэбна было?
Сонца, месяц, а з імі – цяпло,
І святло, і спагада ў журбе.

Бо жальбу, як мальбу і хвалу,
Не прымае Вышэйшы Суддзя.
І жыццё – гэта тая ж ладдзя,
Што наскочыць на рыф ці скалу.

Усе – экспанаты музея
Ад волата і да пігмея.
Найлепшы прадмет набытку
Выходзіць калісь з ужытку.
А як экспанат старэе –
Мінуўшчынай сэрца грэе.
І кожны, хто памірае,
Не ўсё з сабой забірае.

А нацыя... вечная хіба?
Нібы мармуровая глыба?
Старэе? І ёсць сімптомы?
Адзін дакладна вядомы:
Гэта варожасць, якая,
Як выйсце, ахвяр шукае.

Старэе нацыя тая,
Што пыл стагоддзяў глытае,
З усімі скрозь варагуе
І слоў разумных не чуе.
Ад старасці – крок да смерці,
А мы ж прыйшлі па бясмерце!

Народ смяротны? Як людзі.
Якая ж нацыя будзе,
Як свет зусім ашалее,
Рабіць адкрыццё музея
Сусветных цывілізацый,
Народаў зямных і нацый?

Мы не роўныя адны перад другімі –
Перад смерцю толькі роўныя мы ўсе.
І, каму былі найболей дарагімі,
Тыя з часам нас пакінуць пакрысе.

Перад кім яшчэ мы роўныя заўсёды,
Дык, відаць, перад матулькаю-зямлёй,
Што прымае ўсіх выгнаннікаў прыроды,
Як у вечнасць, у палон падземны свой.

Прынцып смерці і зямелькі нашай роднай –
Справядлівасць, пра якую не крычаць.
За зямлю – каго прымаць ёй неабходна! –
Спрабавалі цемрашалы вырашаць.

Нават геніяў знішчаючы вякамі,
Перад смерцю ўсё ж бясільнымі былі:
Паміралі заадно з ерэтыкамі –
Да зямелькі на паклон усе ішлі.

Хоць не роўныя былі перад законам –
Перад Богам людзі ж роўныя былі!
Дык чаму жыццё зняважана праклёнам?
І ці мае Бог уладу на зямлі?

Ніхто не баіцца ніякіх багоў
І нават Хрыста ці Аллаха.
А ў кожнага ж – сотні мільёнаў мячоў,
І лобнае месца, і плаха.

Адзін на зямлі наймагутнейшы бог!
Вы чулі пра Жоўтага Д'ябла?
Ад нас ён не збег, хоць за морам залёг,
І вера ў яго не аслабла.

Адзін ён – кумір. Перад ім прызнае
І неба сваю вінаватасць.
У кожнага бога – святыні свае.
Багацце ж – найбольшая святасць.

Славы, як хочаце ведаць,
Мо і хацеў я калі,
Ды без яе ўжо як-небудзь
Я пражыву на зямлі.

І ў цішыні вечаровай,
Стомлены, змоўкну зусім.
Не дасягнуў я нічога,
Расчараваўся зусім.

Гай перад бацькавым домам
Толькі стаіць уваччу.
Стаць не жадаю вядомым –
Быць незалежным хачу.

Што ж, каб здабыў сабе помнік,
Дык на вянок з дзеразы,
Можа, праліў бы паломнік
Кропельку боскай слязы.

*Будь же ты навек благословенно
Что пришло процветь и умереть.*
Сяргей Ясенін

Смяротны чалавек. Ён на зямлі нявечна.
А можа, і зямля смяротная сама.
І аптымістам быць не так і недарэчна,
Як верыць, што жывеш на свеце нездарма.

Нішто, нішто ў жыцці, мы кажам, недарэмна.
А ёсць упэўненасць такая – можна жыць!
Жыццёвы шлях прайсці без мітусні нікчэмнай,
Але жыццё пражыць не так „як набяжыць”.

І, разумеючы, што ўсе бяследна згінем,
Мы ў сэрцы пестуем надзею з году ў год.
Што будзем зелянець хоць калівам азімым,
Хоць кропелькай вады рабіць кругазварот.

Хай будзе, сапраўды, навек благаславёна,
Што і калі не прыйдзе толькі на зямлю,
Каб хоць на міг мільгнуць сцяблінкаю зялёнай,
На золку заквітнець і смерць прыняць сваю.

І хай навек благаславёны будуць людзі,
Што не пакінуць і часовы нават след,
Зазелянеўшы скрозь, нібы трава на грудзе,
Без смятні і слёз пакінуць гэты свет.

Аптымістычная элегія

Я гляджу на гаротных старых –
Хто з іх верыць шчаслівай прыкмеце?
Усё роўна, жыццё – гэта міг,
Колькі хто не пражыў бы на свеце.
Я гляджу на гаротных старых –
І не веру шчаслівай прыкмеце.

І калі што найлепшае ёсць –
Гэта дні, калі яблыня ў цвеце.
Ды, як лета, мільгне маладосць –
І забудзем пра белае вецце,
Хоць усё, што найлепшае ёсць,
Гэта дні, калі яблыня ў цвеце.

Час, калі так прыемна тужыць,
Што нядоўга жывем мы на свеце:
Калі цвет пад нагамі ляжыць –
Гэта ўжо не пялёсткі, а смецце,
Гэта дні, калі можна тужыць,
Што так мала жывем мы на свеце.

Ляжу... мне нездаровіцца,
А на дварэ вясна!
Гляджу, як нудна зробіцца,
На весні шум з акна.

А за акном струменьчыкі
Цурчаць і зіхацяць,
І звонкія лядзенчыкі
Пад капяжом ляжаць.

Як горка быць знясіленым
І сумаваць вясной!
І чорных дум кансіліум
Лёс вырашае мой.

Калі ж, калі ж парадзе
Мяне прыход вясны –
Не супакоіць радыё,
Дык закалышуць сны?!

І доўга думкі сумныя
Я не магу суняць:
Яны, як пчолы тлумныя
У галаве шумяць.

Не, тыя дні не згінулі.
А бліснуўшы ў журбе,
Мне гэты верш пакінулі
На памяць пра сябе.

Прахопішся ўночы,
Расплюшчыўшы вочы,
І ўбачыш ліхтар у акне.
Аконныя краты
Паб'юць на квадраты
Начное святло на сцяне.

І стане тужліва
Ад згадкі, мажліва,
Што ты – толькі госць на зямлі,
Не радуе фініш,
Як думаць што згінеш
І сам не заўважыш калі.

І станеш ты пылам –
З лісцём лёгкакрылым
Закруцішся ў полі віхром.
А скончыцца танец –
Ні зоркай не станеш,
Ні гэтым начным ліхтаром.

Калі я стану зямлёй –
Тады і спакой здабуду:
„Прымі, – прашаптаўшы ёй, –
Яшчэ аднаго прыблуду...”
І я засну за шашой –
І ўсё назаўжды забуду
І буду цвёрды душой,
Пэратварыўшыся ў груды.

Ці стану жменяй пяску,
Ці толькі адной пяшчынкай,
Дажджом упаду ў раку
Ці блісну ў траве расінкай –
Я стану крэмнем тады,
Душою і целаю цвёрды.
І мне не ўчыняць бяды
Ніякіх няшчасцяў орды.

Але, пакуль я жывы,
Я добры і кепскі – усякі.
Вазьму святла ў сінявы –
І ў сэрцы засвецяць макі.
Інакшым – быць не хачу!
Я – моцны ўцехаю чужою
І лёсу смуткам плачу,
Таму што мяккі душою.

Запозненае адкрыццё

Самотны, я блізка да сэрца прымаў
Сваё і чужое жыццё
І зернем спрадвечным свой клін засяваў,
Адвеляўшы жмых і асцё.
А там пустазелле буяла, хаця
Не сеяў я пырнік і хвошч,
Квітнела рамонкам на ніве жыцця
І ў летнюю засуш, і ў дождж.

І Вопыт, гарбаты і лысы стары,
З маршчыністым тварам худым,
Што моўчкі сядзеў і глядзеў да пары,
Пускае струменьчыкам дым.
Мінае жыццё – ён парады дае,
Тлумачачы, што да чаго.
Тады, калі злосці і той нестae,
Каб слухаць з увагай яго.

Ён стопча ўсе мары, надзеі зараз,
Што ў сэрцы таемна цвілі:
,,...Жыццё без памылак і плюхання ў гразь
Ніхто не пражыў на зямлі.
Не трэба сур'ёзна глядзець на жыццё,
На ўдачы, няўдачы свае,
Нічога не варты ні свет, ні жыццё
Таго, хто на цень свой плюе.

Не думай, кахае дзяўчына ці не
І як развітаешся з ёй,
Калі яна чэрвеньскай ноччу засне

Пад стогам духмяным з табой.
Не трэба імкнуцца апосталам быць,
Бо стаць немагчыма святым.
Патрэбна што-небудзь зрабіць ці стварыць –
Скарынаю стаць ці Талстым.

Даруюць табе недахопы твае:
І хцівасць, і нораў круты.
Іх Лета залье, калі ў хвалях яе
Па п'янцы не ўтопішся ты.
А грэшныя людзі даруюць усім
Заганы і хібы свае,
Але не даруюць нічога святым,
Хто прыклад, як жыць, падае...”

Гаворыць стары... Ён – у зморшчках увесь.
Імя яго – Вопыт, сябры.
Ён доўга маўчаў, ды адцвіў ужо бэз,
І коціцца сонца з гары.
Як доўгія цені палягуць наўзбоч
І позна што-небудзь стварыць.
З'яўляецца ён у бяссонную ноч,
Каб гэтую праўду адкрыць.

Пад лёдам рака,
і роўнядзь стаўка
Зіма закавала.
Пасля сарака,
пасля сарака
Падстаў для надзей ужо мала.
Пачуцці – на спад,
жаданні – на спад:
Праводзіны лета.
Спустошаны сад,
мільгнуў лістапад –
І песенька восені спета.
І кроў – не агонь,
і ў сэрцы сутонь,
І позірк – пусты і сцюдзёны.
Дрымота – не сон,
а змрок – не заслон:
Пад вокнамі – голыя клёны.
Ды ўзгоркі грудзей,
у змроку начэй
Бялеюць таемна.
Ды меней надзей –
і дыхаць лягчэй:
– Дабранач табе! –
„Узаемна!”
А каб падурэць,
а каб пагарэць
У полымі страсці...
І сэрца – сляпец,
і розум-мудрэц

У сне сваё ўбачылі шчасце.
У бездані сну
пачуеш вясну –
Не голас каханай...
Куды ні плыві
на покліч крыві –
Уцехі не будзе жаданай.
І можна пачаць
уголас крычаць,
Што ты – заціхаеш...
Ды вусны маўчаць,
на сэрцы – пячаць...
У вырай, ці што, адлятаеш?..
Застыла рака,
і роўнядзь стаўка,
Як срэбра, заззяла...
Пасля сарака,
пасля сарака.
Пара для ўспамінаў настала.

Чорнай хмараю сунецца час –
Нежаданы, але немінучы.
Арэол прыгажосці пагас
І твой воблік пагас неўміручы.
Воблік твой, ад якога ярчэй
Не мігцелі ўначы і маланкі.
Вокліч сэрца і вокліч вачэй –
Не пустыя былі абяцанкі.

Можа, хочаш мяне падтрымаць
Ты, мая незямная Жанчына?!
Выйду бэзу табе наламаць,
А на гэта не трэба прычына.
Гэта рух мой міжвольны – не жэст,
Не капрыз з-за няўцямнасці ночай.
Гэта выклік, апошні пратэст
Супраць долі маёй чалавечай.
Супраць лёсу – няволі людской,
Калі трэба стаяць на прыколе
І перш-наперш – з мужчынскай, з якой
Не змірыцца, не зжыцца ніколі.

Ты даруй, не крыўдуй на мяне,
Што твая прыгажосць маладая –
Нібы штучная кветка ў акне:
Анямелай душы не кранае.
Хоць, здаецца, я выгляд раблю,
Што жыву... Гэта песня старая,
Я – у распачы, ночы не сплю –
Я мужчына, які памірае.

І калі ты – Жанчына, не дай
Мне да часу ганебна памерці.
Спагадаеш – цішэй спагадай:
Побач сноўдаюць дзве мае смерці.

І найгоршая – першая з іх,
Што міжволі Жанчыну адыме,
Каб ты жыў, раздражняючы ўсіх,
Пагарджаны, пакінуты ўсімі.
І твой розум, твой талент – нішто!
Сіла курчыцца бурай лістотай,
І ўжо знацца не хоча ніхто
І з табой, як... з апошняй істотай.

Што слабець і бурэць, як лісцю?
Быць нікім і нічым? Выбачайце!
Я кідаю свой выклік Жыццю!
Калі што, без спагады хавайце.
Мне ўсё роўна. Калі ўжо мяне
Вартым жалю прырода зрабіла,
Мой адчай па прымальнай цане
Не прадасць і нячыстая сіла.
Ну а пакуль... Прыйдзі, запалі!
Хай твой покліч жалейкай зайграе!
Сілай страсці сваёй наталі
І мужчыну, які памірае...

Кажы мне „ты”, пакуль мужчына я,
Пакуль з кривулькай не хаджу яшчэ я
І не ва ўсім падобны на Кашчэя.
І моліцца табе душа мая.
Кажы мне „ты”, пакуль мужчына я.

Усё на свеце ўражвала мяне.
Мяне выхоўвала краса зямная.
Яе агнём свячуся да цямна я,
Пакуль на небе зорка не міргне
І ўсмешкаю тваёй не блісне мне.

Абрысы кожнай краскі на мяжы
Суладныя не з лініямі цела?
І ты ў маіх абдымках не трымцела?
Не блытайся, як у начной імжы,
Між „ты” і „вы” – мне толькі „ты” кажы...

Дабранач

Вечарэ. Спала спёка.
Сонца – нізка, дом – далёка.
Крок – павольны, шлях – няўмольны.
Ледзь іду – стаяць няздольны.
Азірнуўся задуменна –
Сенажаць! І копы сена
Шэпчуць мне: „Застанься нанач...”
Я ж адказваю: „Дабранач!”

Вось сядзіба. Ёсць вадзічка.
І ўдавічка-маладзічка
На дварэ кароўку доіць...
– Можна сэрца заспакоіць? –
– „Чым? – пытае. – Сырадоем?
Ці якім другім напоем?
Калі што, адыдзеш знач...”
Дык чаму кажу: „Дабранач”?

Ты адчула бясцілле сваё
І ўжываць пачынаеш зласлівасць.
Ці апошня гэта мажлівасць
Кінуць злосці тупое кап'ё?

А было, толькі ўскінеш брыво
Ды зірнеш з непаўторнай усмешкай –
Перастане хмяліць і пітво,
Што настоена хлебнаю дзежкай.

Не лады, я скажу, не лады...
У цябе і з люстэркам, дарэчы:
І пастава не тая, і плечы...
Ды нічога не зробіш – гады.

А было, у старым халаце
Ты ў пакоі шчыруеш з анучай,
І такою красой неўміручай
Маладосць твая, глянеш, цвіце!

І калі на цябе зазлую
І пакрыўджу няўвагай сваёю,
Ты дзяўчынкай мне ўспомнішся тою,
Што зямлю асвяціла маю.

І ласкавы заходні прамень
Затрымціць у кутку майго сэрца,
Ды пры захадзе сонца – азерца,
На якое насунецца цень.

Я прыгадаю сваё каханне
І ў хваляванні не сплю да рання,
І ў цішы свеціць мне месяц срэбны...
Калі падумаць, нашто патрэбны
Былі сумненні мае, пакуты –
Напітак радасці і атруты?

Нашто мы верым так лёгка ў тое,
Што абяцае пустая мроя?
Каханне... мары. Як жыць прыемна!
Але пакутваць нашто дарэмна?
І лес – чароўны, і луг вясенні,
Але навошта былі сумненні,
Калі так зменліва ўсё на свеце,
І мы ў прыродзе – малыя дзеці?

То весялімся, ад шчасця скачам,
То зноў нудзімся і горка плачам,
Клянемся ў нечым, штось абяцаем
Каму – не помнім, нашто – не знаем.
І пастаянства быць не павінна
Там, дзе змяняецца ўсё няспынна.

Хоць сэрца з часам перабалела,
Нашто пакутваў – незразумела.
Не шум праспекта, не тлум вакзала –
Сама прырода мне адказала
Зялёным лісцем, ружовым цветам,
Што сэнс жыцця менавіта ў гэтым:
Ён – у працягу жыцця людскога,
А без пакутаў няма нічога.

Нашто так ярка квітнеюць макі,
Сцяблінка кожная, квет усякі,
А праквітнеюць – і ўмомант згінуць,
Калі... насенне сваё пакінуць.

І я блукаю ў журбе да рання
Па райскім садзе свайго кахання,
Што цвіў і ўвесну, і познім летам,
Але, выходзіць, не белым цветам.

Перабрабляю вершы я свае,
Не знаю сам, нашто перабрабляю,
І на жыццё мне часу нестae –
Увесь на паўтарэнне раскідаю,
Хоць пад распіску лёс яго дае.

Я прагнуў дасканаласці ва ўсім,
Ды як высока ззяе гэта неба!
І колькі ў марах не блукаў бы ў ім,
Бясконцасць дасканаласці – патрэба,
З якой жыццём я звязаны сваім.

Не з цемрадзю чаргуецца святло?
Дзе страты ёсць – там будуць і знаходкі.
З гадамі меней хмарыцца чало,
А прысмак горкай ягады – салодкі,
Як захапленне, што няўзнак прайшло.

І з кожным днём бліжэй да тупіка,
З якога выйсця не знайсці нікому.
Апошні дзень наскочыць спадцішка:
Ні крокаў не адчуеш, ні штуршка –
Нібы ўпадзеш на мяккую салому.

І чым бліжэй да гэтага канца,
Тым сэрца меней радуюць знаходкі.
Хто б ні хацеў паслаць туды ганца,
Каб паглядзець, што робяць нашы продкі,
Аднак адтуль не вернеш пасланца.

І гэты шлях людскі – як перагон,
Асветлены свядомасцю, як сонцам.
Бяжым за ўласным ценем наўздагон,
Каб па тунэлі сноўдацца бясконцым,
Хоць да святла і не выходзіць ён.

Нас у пячору на расстрэл вядуць –
Мы ж па дарозе сварымся і б’емся.
Ды нам дакончыць спрэчак не дадуць –
Мы ўсе адзін на аднаго кладземся,
Калі нам зрок атуліць каламуць.

А я і зноў над вершамі сяджу,
Хоць зелянее ўжо муроґ на грудзе,
Нібыта ад кіслотнага дажджу
Схаваўшыся, чытаць іх нехта будзе,
Нібыта свет я гэтым адраджу.

Чытаючы познія вершы лірыка

Паэт, як акно, сваё сэрца адкрыў.
У ім – пачуцця маладога парыў!

У ім – летуценні душы маладой,
Што хоча прызнацца ў вернасці Ёй.

У кожным радку – захапленне красой,
Што пырскае з лісця сцюдзёнай расой.

І кожны радок, як галінка вярбы,
Напоўнены ўцехай вясновай журбы.

І ўсё ж – ад няўвагі ці крыўды Яе –
У вершах паэта жыцця не стае.

Запалу? Уцехі ўладання? Відаць,
Ён цешыцца тым, чым не можа ўладаць.

І ў скрусе любуецца ён харастvom
Жаночага цела, скаванага сном...

Сваё захапленне ён змог перадаць,
Апроч асалоды ад шчасця ўладаць.

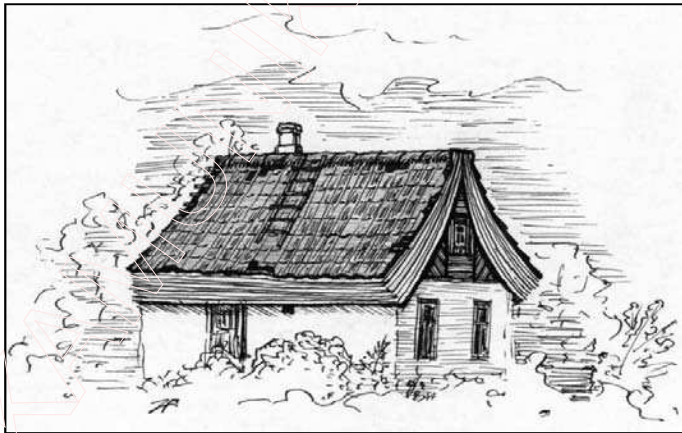
Я пачынаў са смутку і журбы,
А болей – з апантанасці юначай,
З той годнасці, з якой не гнуць гарбы.
З таго ці не, ды я не мог іначай,
Хоць трэба пачынаць было з гульбы.

З чаго б я не пачаў – таго няма.
Што ні спасціг – дагэтуль спасцігаю,
Ды не раблю высновы нездарма
І што не прызнаваў – цяпер прызнаю:
Стаіць са мною ісціна сама.

І што любіў, як і раней, люблю
І цені мар лаўлю яшчэ ў бязмежжы.
Але куды я толькі не ступлю,
Мой розум, як вандроўнік на памежжы,
Не на сваю ступае ўжо зямлю.

БЕЛЫ ДОМ ПАД РУЖОВАЙ ЧАРАПЦАЙ

Рамантычная паэма

Белы дом пад ружовай чарапіцай

Рамантычная паэма

Я памяццю вяртаюся ў дзяцінства.
Ноч сінім змрокам далягляд залье,
І пыл старога ціхага гасцінца,
Нібы туман над лугам, устае.
І з ім, як з паркалёваю хусцінкай,
Вясёлы ранак па зямлі снуе.
І маладзік, відаць. невыпадкова
Мільгне на небе збітаю падковай,
Ледзь блікі сонца скокнуць па вадзе
І неадкладна зоймуцца туманам,
Што потым грывне ліўнем нечаканым
Або расой халоднай ападзе.

Дык чым так любы гэты кут маленства?
Чаму мы ўсе вяртаемся туды?
Таму, што там – ні злосці, ні шаленства
І не стаіць над намі здань бяды,
Таму, што ў ім шукаем падабенства
З тым, што мы хочам бачыць сапраўды.
Ці нам ён любы вераю дзіцячай,
Што жыць мы будзем некалі іначай,
Зусім не гэтак, як жывуць бацькі, –
Без прагнасці, зласлівасці і сваркі
З-за непатрэбных трат і лішняй чаркі,
Бо ўсім, што ёсць, загадваюць замкі.

Мне любы гэты кут сваёю воляй,
Сваёй уцехай першаадкрыцця –
Бясконцасці ляснага наваколля,
Імгненнасці расліннага жыцця,
Што аздабляе і лугі, і поле,
Як быццам не існуе небыцця.
І з гэтых дзён на ўсё жыццё мы любім,
Як сінім лён цвіце ці жоўтым лубін,
Ружова-белым бульба на пяску
Ды канюшынка з дзяцелінкай дробнай,
А толькі белым – грэчка, што падобна
І праўда на малочную раку.

А дзе яшчэ цякуць такія рэкі?
Яны цякуць у казках кожны год,
А з казкі шлях, нібы з вараг у грэкі,
Вядзе ў дзяцінства, дзе няма турбот.
І той, хто не баіцца небяспекі,
На абручы ўжо выехаў з варот
І паімчаў па сцежцы між жытнага...
Куды? Чаго? Не ведаю нічога.
Я толькі чую меладычны гук
Ад шаравання дроту па жалезе,
Ледзь пачарнелы снег са сцежкі злезе,
Як свой абруч абкатвае хлапчук.

Хто ён такі? Герой сапраўднай казкі?
Тады яго Іванкам назавём.
Кім стане хлопчык з нашай добрай ласкі,
Ці ўбачым мы? Відаць, як пажывём.
А што ён любіць? Лес, альшанік гразкі
З вадою, што чарнее між куп'ём.
Па тым куп'і, або вадзе, іначай –

Ён, як відаць, найбольш ахвотна скача,
І, акрамя папругі скураной,
Ён толькі аднаго яшчэ баіцца:
На двор выходзіць поначы ды мыцца
Пасля балотнай – чыстаю вадой.

Ды мне зрабіць патрэбна адступленне:
Я пачынаю новую графу.
Вітаю года Новага з'яўленне
І не шкадую восьмую страфу,
Што год стары ў апошняе імгненне
Паспеў спыніць, стрымаўшы бег крыху.
І ўпершыню, заміж таго, каб сесці
І, як належыць, год стары правесці
І Новы з поўнай чараю сустрэць,
Ляжу адзін з алоўкам я на ложку
І раздзьмуваю, як агонь, патрошку
Сваё натхненне, што трымціць ледзь-ледзь.

Бо год стары не надта быў зычлівы
І невялікі плён пакінуў мне.
Хоць урадзілі яблыкі і слівы,
Ды ад яго пустамалотам тхне!
Ён, можа, не такі і несчаслівы,
Ды ў памяці маёй – на самым дне.
А як інакш? Забыта ўсё благое...
Натхненне – быццам кацяня малое:
Гуляе і з алоўкам, і з пяром,
Пасля, пасля – старэе ўсё міжволі, –
Хоць плач, не замурлыкае ніколі.
І толькі спіць, скруціўшыся клубком.

І не сакрэт, што ўсе малыя дзеці,
Ад кацянят малых да птушанят –
Усё, што мала пражыло на свеце,
Гуляе, забаўляючыся, шмат.
Каго не забаўляюць Лёвы, Пеці –
Як не дзіцячы сад, дык заасад?
Я адхіліўся ўбок і на хвіліну
Пакінуў непрыкметна каляіну
Дарогі, што да хутара вядзе.
А ён стаіць на водшыбе, у полі,
Кідаючыся ў вочы ўсім міжволі,
Хто па гасцінцы едзе ці ідзе.

Стаіць пад чарапіцаю ружовай
Атынкаваны белай вапнай дом.
За ім стадола са страхою новай,
Прыбудаваным збоку катухом.
Стадола – справа, злева адмыслова
Стаяць хлявы – з наветкамі – радком.
Вялікі двор, а за драўляным плотам –
Паплаўчык, што канчаецца балотам,
Дзе зачасціў альшэўнік малады,
І сенажаць з рачулкаю Бялянкай,
Што тоіцца ў хмызах, нібы бяглянка,
Пераб'ягаючы сюды-туды.

І палявая вузкая дарога
Бярэ пачатак з гэтага двара.
Яна бяжыць да большака старога
Між полем аднаго гаспадара
І лугам ці бярэзнікам другога.
Лясны абсяг, навокал – ні бугра.
Дзве каляінкі ў полі пракладае

Фурманка з часам, і дарога тая
Хаваецца за лес ці небасхіл.
На ёй квітнеюць краскі з лугавіны –
Ледзь у траве заўважыш каляіны –
І ў спёку не ўстае слупамі пыл.

Вось па прасёлку гэтым мы і пойдзем,
Каля Лыскоў сышоўшы з бальшака.
Ісці ад вёскі нам вярсту, на поўдзень,
Туды, дзе дом бялее з-за ляска.
І спакваля ў свае ўладанні ўвойдзем
І азірнемся пасярод лужка.
Адтуль да дома – метраў дзвесце, можа.
А перад садам, між густога збожжа,
Бяжыць сцяжынка з захаду на ўсход.
Яна ўсяго з паўметра пырынёю.
Па ёй, паміж густою збажыною,
Прайсці нябачна можа пешаход.

Той дзень маёвы пачынаўся звычайна:
І бэз сінеў ля самага акна,
І салавей у садзе шчоўкаў зычна,
І зелянела ў полі збажына.
А на сцяжынцы роснай меладычна
Гучаў абруч, як звонкая струна.
І між загонаў ярыны і вікі
Сям-там мільгала галава музыкі,
Хаваючыся ў жыцце зноў і зноў.
Яшчэ „музыка” не нудзіўся ў школе
І на адным пакуль што ездзіў коле:
Ён і без школы пачынаў з азоў.

На небе гул пачаўся нечакана,
Пасыпалася з яблыні лісцё...
Ён, гэты гул, у памяці Івана
Ператварыўся ў дзікае выццё
І грукатаў вайною нечуванай,
Змяніўшы ўсё ранейшае жыццё...
Стаяла ноч... Звінелі ў вокнах шыбы.
Гул нарастаў – надрыўны і жахлівы,
І раптам здрыганулася зямля!
Шалёны гул ператварыўся ў грукат –
Нямецкіх бомб цяжкі няроўны тупат...
І засвяціла зарава здаля.

І, ззяючы над сонным Беластокам,
Так азарыла памяць хлапчука,
Што тую ноч не зацягнулі зрокам
Гады, што неслі смерць нам спадцішка.
Час не ляцеў – ішоў паходным крокам,
І да курка цягнулася рука...
„Няўжо вайна? Што ж гэта з намі будзе?!”. –
І перайшлі на шэпт адразу людзі:
Што ад вайны маглі чакаць яны?
І сем гадоў у гарадах і сёлах
Усход запальваў не світальны золак,
А трапяткое зарыва вайны.

Пачуў Іванка, што прыйшоў германец,
І выбег з хаты глянуць на яго.
Дарослыя... яны заўсёды маняць!
Прыйшоў, а хоць бы ўбачыць аднаго!
Над Беластокам вогненная замець
Не прыпыняла гульбішча свайго...
Адкуль, чаму прыйшло такое ліха?

Заўсёды навакол было так ціха,
А сёння грукат, выбухі, выццё –
Надрыўны гул нямецкіх самалётаў,
Што не спынялі дзень і ноч налётаў,
Пераіначыў не на год жыццё.

Ваенны час, ваенныя парадкі,
Абвостранасць людскога пачуцця.
Не пазнае Іванка бацькі, маткі,
Не разумее страху іх, хаця
З'яўляюцца дзіцячыя здагадкі
Пра пералом ранейшага жыцця.
Адкуль ва ўсіх разгубленасць, трывога?
Няма нікому справы да малога –
Жыццё зрабіла рэзкі паварот!
Прыбавіліся ў кожнага турботы,
Нібы яе прынеслі самалёты,
Што эскадрылямі ішлі на ўсход.

А Беласток гарэў другія суткі,
І бамбавозы з захаду ішлі,
І не сціхаў іх гул, цяжкі і жудкі...
Было няўтульна, змрочна на зямлі,
І нават Бобік не вылазіў з будкі –
Усе іх цені на яго паўзлі.
Але на ўсход, на ўсход паўзлі страшыдлы,
Што ў сінім небе распасцерлі скрыдлы.
Усё Іванка разумеў цяпер!
Ён чуйны быў да чалавечых бедаў...
Куды ляцелі самалёты – ведаў:
Яны ляцелі на СССР!

І ў сне ён бачыў гэтую краіну.
Адтуль заўсёды сонейка ўстае.
Па вечарах, у вольную часіну,
Яму расказваў бацька пра яе.
І, каб залез высока на альшыну,
Усё на вочы ўбачыў бы свае!..
Яна – была за Беластокам дзесьці.
Ды на альшыну ён не мог залезці:
Перш, чым у гору глянуў, шапку зняў.
Ён чуў: адтуль – чырвоныя газеты,
І знаў яшчэ, што там былі Саветы,
Ды хто яны такія – ён не знаў.

І пачынаў на палявой сцяжыне.
Там найчасцей звінеў абруч, відаць.
І пачынаў тады, калі чужынец
Зямлёй Саветаў прагнуў уладаць,
Калі стагнаў ад грукату гасцінец,
І бойцы не было канца відаць.
Але і ў гуле дзікай кананады,
Калі світалі бомбы і снарады,
Звон абруча быў чутны дацямна.
І асабліва ён звінеў натхнёна
Як між загонаў ярыны зялёнай
Была галоўка русая відна.

Крыху на захад, у ляску альховым,
Туліўся ціхі хутар Дзем'яна.
Старая хатка, толькі з ганкам новым,
Стаяла ў садзе. Там жыла – Яна!
Па валасах і касніку ружовым
Яе Іванка пазнаваў з акна.

Дзям'ян – ужо не ён, а сын малодшы –
Быў бедаком. З юнацтва занемогшы
Застаўся, лямку цягнучы здаўна.
На гаспадарцы. І, хоць быў кульгавы,
Але ніколі не сядзеў без справы
І чыкільгаў ад хаты да гумна.

Калі Іванка гойсаў па сцяжынцы,
Яна скакала па двары з мячом.
Як падысці хацелася дзяўчынцы
Да хлапчука, што бегаў з абручом!..
Калі аднойчы бабка на дзядзінцы
Яго за штось ганяла з таўкачом,
Дык нечакана побач, як збавенне,
З'явілася дзяўчынка гэта – Вэня
З бабуляй, Дзем'яніхаю старой.
Бабулі з ходу пачалі гаворку,
А Вэня засталася на падворку,
Дзе разам з ёю быў і наш герой.

Спачатку ён, насупіўшыся, зрэдку
На госцю зыркаў, стоячы бачком,
Пасля, бліжэй ступіўшы неўпрыкметку,
Круціўся доўга ля яе ваўчком
І, пасмялеўшы, на сваю суседку
Нарэшце замахнуўся абручом...
Але яна і вокам не міргнула –
Руку з мячом Іванку працягнула,
І свой абруч ён кінуў на зямлю!
Схапіўшы мяч, ён стукнуў ім аб ганак,
І мяч адскочыў – вось неспадзяванак! –
І ўпаў за skleпам недзе на раллю.

За іхнім полем два ці тры гектары
Займалі ці балоты ці лугі.
Але цішэй! Як быццам звон гітары
Усплёснуў раптам хваляю тугі!
Бліжэй, бліжэй... і вось загергаталі
Адзін вясёлы голас і другі...
Іванка стаў і прытаіўся ў жыцце.
І, перабіўшы жаўранка ў блакіце,
Гітара гучна зазвінела зноў...
Пад звонкі смех і спеў незразумелы...
Хлапчук, усхваляваны і ўзмакрэлы,
У той жа момант кінуўся дамоў!

На ганак узляцеў, як апантаны,
Ды з ходу адчыніць не мог дзвярэй.
У сенцах цэбар зачাপіў драўляны,
Намацаў клямку – і ў пакой хутчэй!
Ды на парозе стаў як укапаны
І... слёзы пакаціліся з вачэй.
Гітара са сцяны над ложкам знікла
І ў хаце стала пуста і нязвыкла,
Нібы засохлі кветкі на акне.
Адчыніш дзверы, злёгка стукнеш імі –
І адгукнецца струнамі сваімі
На гэты стук гітара на сцяне!

Што гэта – сон ці згадка наплывае?
Іванку – два з паловаю гады.
Пад столлю – лампа цьмяная міргае,
А бацька – сівы, хоць і малады –
Іграе на гітары ды спявае,
Спявае „Вочы чорныя” заўжды.
Ну, а Іванка ў гэты час, здаецца,

Гайдаецца ў калысцы і смяецца.
І чым спявае бацька весялей,
Тым і мацней гайдаецца Іванка...
Заканчвалася гэта калыханка,
І хлопчык спаў уночы спакайней.

І засталіся светлыя ўспаміны,
Хоць быў трывожны і нялёгкі час,
Калі з акенца бацькавай хаціны
Ён назіраў, як жоўты заход гас,
А раніцою бег на лугавіны,
Дзе пачыналася касьба якраз.
„Жых-жых! Жых-жых! – спявалі звонка косы,
Густы мурог збіраючы ў пракосы.
І хутка сенам пахнулі лугі,
А завяршалі свята касавіцы
Пад феерверк далёкай бліскавіцы
На сенажаці круглыя стагі.

Але зазвоніць часам касавіца...
Здаецца, хмаркі не знайсці нідзе,
Ды нечакана грымне навальніца –
І паплывуць пракосы па вадзе.
Не спратана, бывае, і капіца,
А дождж усё ідзе, ідзе, ідзе...
Іванка памятаў, як бацька з маці
На груд насілі копы з сенажаці
І расстрасалі іх на паплаўку,
Ледзь неба распагоджвалася толькі,
І, стоячы ў вадзе, сушылі вольхі
Сырыя кроны па адным лістку...

У чэрвеньскія дні навокал рэчкі
Застракаціць шматтраўем сенажаць,
Чырвоныя і чорныя парэчкі
Спакуслівымі гронкамі вісяць,
А сіль ільну і бель духмянай грэчкі
Сярод жытнага ўзораў ляжаць.
Блакiтам пырснуць цiхiя закуткi,
Калi расплюшчаць вочы незабудкi.
Палi напоўнiць звон i мiтусня.
Запалымнеюць вогненныя смолкi,
Ледзь вiльгацi налёт, сiвы i золкi,
З iх здыме сонца напачатку дня.

Калi даваў з Расii немец дзёру,
Iванка з бацькам, ссыпаўшы ў мяшкi
Авёс, ячмень... iх клалi то ў разору,
То ў боб, што толькi выпускаў стручкi,
Каб не аддаць нi зерня жывадзёру,
Што пёр з-пад Сталiнграда нацянькi.
Пёр без аглядкi, утулiўшы вушы,
I наўздагонку рускiя „кацюшы”
Яму ўвесь час давалi прыкурыць!
Давалi так, што поўсьць на iм курэла!
Ён уцякаў дахаты ашалела
З зямлi, якую прагнуў пакарыць.

Iшлi на захад адвячоркам немцы.
Як не зайсцi было ў Iванкаў дом?
На ганак узышлi, адтуль – у сенцы,
А з прагумення ў гэты час бягом
Iванка нёс перад сабой паленцы,
I ўжо патрэскаваў у плiце агонь.
– Германii капут, як „Вечар добры”,

Сказалі госці і – палезлі ў вёдры.
А наш Іванка – хлопец быў харобры!
Ён, дровы кінуўшы паважна ў кут:
„Капут ваш Гітлер!” – адказаў.
„Дзіцятка! –
„Я, я! Гут майнэ кіндэр, матка!
І дойчлянд, я, і фюрэру капут!”
„Калі капут, дай, мама, ім паесці...”
І я з ахвотаю адзначу тут,
Што (гэта – абавязак мой, нарэшыце)
Іванка быў вялікі шалапут!
Любіў туды, куды не трэба, лезці,
Але яго не ставіў бацька ў кут:
Адперазаўшы ціхенька папругку,
Здымаў з яго адну, другую стружку
І зноў ішоў у хлеў ці на гумно.
Хто не галосіць, атрымаўшы дзягі,
Пакуль пякуць папругчыны пісягі?!.
Але за што, не знае ўсё адно...

Было з абеда ўжо, калі Іванка,
З гарода, дзе ён быў у гэты міг,
Убачыў, як, прыехаўшы, фурманка,
Спынілася насупраць дома іх.
І немец – афіцэр – пабег да ганка...
У галіфэ і фрэнчы – псіхам псіх!
Махаючы адчайна рэвальверам
Зусім не з мірным, як відаць, намерам,
Ён злосна крыкнуў:
– Ест ту які хлоп?
Насустрач выйшаў бацька.
– Давай овес!
– Аўсу няма.

– Гдзе овес – прэнтко поведз!
Знайземы, то отшымаш кулю в лэб!

Учынак бацькі быў неасцярожны.
Жыццём рызыкаваў дарэмна ён.
Тады здавалася Іванку – кожны
Мяшок у іх гародзе быў відзён.
Вось... грымне голас немца пераможны,
А потым – стрэл!.. Вунь, побач той загон!
– Пан афіцэр! Авёс забралі вашы!
А разам і каня гнядога з пашы.
– Забралі?
– Не, мы самі адалі.
Тут нешта немцу крыкнулі з фурманкі
Накшталт: „Палундра! Уцякайма – танкі!”,
І немцы паімчалі, як маглі!

Зірнуў Іванка: бацька белы-белы!
Аблізваючы губы языком,
Стаіць і выцірае лоб змакрэлы,
З якога буйны пот цячэ цурком.
І мама, жах схаваўшы анямелы,
На ганак выбягае з ручніком.
І бацька, спаласнуўшы твар на ганку,
Гаворыць маме:
– Цукру дай Іванку!
Ён – малайчына – выручыў мяне.
Не разгубіўся... Дай са два кавалкі.
Хай, калі хоча, у Лыскі махне!

Іванка быў на ўзмежку – кветкі кратаў
(Чарговы ў полі адбываў нарад)
І першы рускіх сустракаў салдатаў.

Здалёк убачыў... іх было няшмат.
Бег – і вачэй не зводзіў з аўтаматаў.
Ён чуў, што гэта быў разведатрад.
Яны пра немцаў бацьку распыталі
І хутка ў сінняй далечы расталі.
Іванка доўга ім глядзеў услед.
А там, у Дзем’яна на прыгуменні,
Мільгала русая галоўка Вэні,
І пазіраў кудысьці іх сусед.

Найбольш навін заўжды прыносіў ранак.
Іванка ўстане – дома цішыня.
Нямыты, сонны, выскачыць на ганак –
Што ні кажы, а ён праспаў паўдня.
Ён чуў не раз, што ранак – гэта панак!
Але якая раніцай гульня?
Сцюдзёна, росна! Што там бабка зане?
Кто рано встае, тэму Пан Бог дае?
Не, уставаць не будзе рана ён!
Бабуля робіць пад яго падкопы.
І вось...
– Капаюць рускія акопы...
Ці фронт тут будзе? – ён пачуў праз сон.

Акопы? Дзе? І ён устаў міжволі.
Калі ж капаць іх пачалі? Даўно?
Як пашырэла раптам наваколле!
А дзе „дзiesiąткі”? Звезены ў гумно?
Акоп бялеў зігзагамі на полі
(Бялеў пясок, ды гэта ўсё адно).
Праз дзень, другі – калі салдаты спалі? –
Да поля іх акуп той дакапалі.
Адзін, бліжэйшы, захапіў лужок...

А там, далей, другі быў пракапаны
Праз іх лясок... І насып быў пясчаны:
Высокі вал пяску жаўцеў здалёк.

Жаўцеў пясок ці чырванела гліна...
Калі ж акоп заскочыў на лужок?
Без пашы будзе, як відаць, жывіна,
Але адсек няшмат – адзін ражок,
Парослы зрэдку слепатой курынай,
Дзе не з'яўляўся ні адзін стажок.
І чарназём чарнеў на ім, як сажа,
Якая нават цень і той замажа.
І тут зямля адметная была.
Ды луг лужком... Тут, ва ўрадлівай зоне
І быў гарод, на гэтым чарназёме,
Дзе моркаўка, скажу я вам, расла!
Была патрэбна морква ці цыбуля,
Дык пасылалі ведама каго,
І хлопчык, з дому вылецеўшы куляй,
Мяняў часамі курс свой да таго,
Што, прычакаць не могучы, матуля
Бабулю пасылала па яго.
І ўсё ж Іванка добры быў пасыльны
(Да розных, праўда, адхіленняў схільны),
Бо ён і сапраўды любіў гарод.
А як трускалкі толькі паспявалі,
Яго штовечар з ліхтаром шукалі,
А на трускалкі часта быў урод.

І моркву зноў зялёнаю гірляндай
Пераплялі сцябліны гарбузоў,
Схіліліся сланечнікі, і гандаль
Ураз хлапчук з салдатамі завёў.

За моркву ён выменьваў кантрабандай
Усё, што ў іх цікавае знайшоў.
Нямала цацак выменяў прыгожых:
Муштук трафейны і складанчык-ножык,
Гармонік, запальнічку, партсігар...
Ды партсігар, муштук і запальнічку
Пазычыў бацька... Меў Іванка звычайку
Паказваць недазволены тавар.

Адзін акуп найбольш любіў Іванка,
Дзе, з Дзем'яновым полем на мяжы,
І быў бліндаж – утульны, як зямлянка,
А гэта рэдкасць, што тут не кажы..
І больш яго не вабіла Бялянка –
Іванка прападаў у бліндажы.
Адкрыўшы там ганчарную майстэрню,
Ён да яго ўцякаў, нібы ў пустэльнію,
І спасцігаў сакрэты рамяства.
А там усё было – і стол, і лавы,
Занятка гэты быў такі цікавы,
Што сцежка ў лес траваю парасла.

Іван-ганчар пачаў серыйны выраб
Машын і самалётаў гліняных.
Ён не зважаў на бабчын плач і вырак
І забываў за працаю пра ўсіх.
А быў ён фантазёр і тонкі лірык,
Ну, а канструктар – не знайсці такіх!
З дашкольнай формы непрыкметна вырас.
Быў у яго зусім сур'ёзны выраз
Вачэй, што ўсіх здзіўлялі глыбінёй,
Ён вельмі захапляўся ўсім на свеце!
Надыдзе восень – сумаваў па леце,

А ў ясны дзень – па цемені начной.

Хлапчук, каб наталіць удосталь смагу,
Павінен быў прамокнуць пад дажджом.
А да вады ён меў наогул цягу –
Хоць хвілю пастаіць пад капяжом.
Ды ёй супрацьпаставіў бацька дзягу –
І як адрэзаў гэту хэнць нажом!
Любіў ён лёд – прытым вясновы, ломкі,
І заўважаў на паўвярсты палонкі
І мо тапельцам стаў бы ці маржом,
Калі б для гэтага былі ўсе ўмовы...
Ды хлопчык вельмі ж не любіў размовы
З папруккай, што круцілася вужом.

Ужо вярнуліся каровы з пашы,
І ўспыхнуў захад жнівеньскай зарой,
Калі Іванка місу цёплай кашы,
Заскваранай і з бульбы маладой,
І два збаны свяжуткай прастаквашы
Салдатам на калясцы вёз сваёй.
А бабка бегла следам за каляскай,
Што грукацела на дарожцы траскай,
І толькі паўтарала:
– Памалей!
Вячэру вёз Іванка наш салдатам.
Каб стаў хоць раз і дзень будзённы святам
Капальшчыкам акопаў і траншэй.

– Стой!
– Хто збаны абвязваў ручнікамі?
– А ты ж...
І бабка іх так хутка, як магла,

Не па-старэчы спрытнымі рукамі,
Схіліўшыся, развязаць пачала.
Спявалі ў небе жаўранкі над намі,
І прыщемак спускаўся, ці імгла.
Збаночкі бабка ўмомант развязала
І голасна, каб чулі ўсе, сказала –
Яшчэ і знак рукою падала
(Хто быў бліжэй – ужо чакалі):
– Прощэ!
– А сколько стоит?
– Нам не трэба грошай... –
І ў рукі апалонік узяла.

А вестка пра святочную вячэру
У той жа міг разнеслася вакол,
І, стомленыя працаю не ў меру,
Салдаты спешна пакідалі дол.
А прамарудзіў хто з-за недаверу,
Дык бег бягом, абы паспець за стол.
Але адзін салдацік – вось няўдача! –
Дзесь кацялок пакінуў, не іначай,
І, як без зброі, быў без кацялка.
– Не навучыўся – маладзенькі хлопец...
– Бяжы, Іван, хутчэй, а то не хопіць!
І ўсё ж застаўся ён без малака.
За лонкаю, алешнікам парослай, –
Вакол ракі быў зараснік густы –
Стаяла ціха вёсачка Парослы,
І да яе было не больш вярсты.
За ёй – сасняк маячыў нізкарослы:
Сасонкі там былі – нібы кусты.
За імі лес – сапраўдны бор сасновы.
Дзе жыў здаўна лясун... Скажу два словы

І пра дарогу, што ішла праз лес,
Дзе беглі сцежкі ў розныя кірункі....
Па ёй даехаць можна да чыгункі,
Вакол якой стаялі танкі спрэс.

А потым па пясчанаму адкосу
Да Старасельцаў можна дабрысці.
Абапал – лесу высеклі палосу,
Каб з толам да яе не падысці.
І думалі, што ёй не будзе зносу,
Ды дзе не пройдзеш – можна прапаўсці!
Стаялі, жэрлы апусціўшы долу,
Гарматы, танкі... Па дарозе ў школу
Іванка не мінуў ні разу іх.
Цікавая тады была дарога!
Ад родных хат да школьнага парога –
Цікавая для хлапчукоў такіх!

Чаго, чаго, а гэты дзень... Ніколі
Іванка не забудзе першы крок,
Свой першы крок у Старасельскай школе.
Калі раптоўна зазвінеў званок,
Здавалася, што сцены ён расколе,
Склікаючы дзяцей на першы ўрок!
На першы? Для Іванкі... Днём асеннім
Яго паслалі ў школу са спазненнем
На цэлы месяц, як не больш, відаць...
Шалёны вэрхал быў у калідоры,
Калі ўсе беглі ў класы, як у норы.
Хто што крычаў – было не разабраць.

Іванка так на момант разгубіўся
(Ці быў перапалоханы званком),

Што, дзе быў першы клас, зусім забыўся
І ўбег кудысь услед за юнаком
І на апошняй парце ў кут забіўся
І, ні жывы ні мёртвы, сеў цішком.
Амаль усе расселіся... Тым часам
Ён быў, відаць, заўважаны ўсім класам.
Бо азірацца сталі на яго.
І юнакі, якія побач селі,
Убачыўшы хлапца, павесялелі
І не сказалі нават: „Ты – чаго?”

У клас зайшла настаўніца, і хорам
Усе „Дзень добры!” адказалі ёй.
І цэлы клас з усмешкай – не з дакорам –
У бок Іванкі глянуў: там – не свой.
Што адчуваў Іванка – страх ці сорам? –
Ён, мабыць, сам не ведаў хвіляй той.
Настаўніца ўсміхнулася і нават
Спытала, як завуць яго, ласкава
І павяла Іванку ў першы клас.
– Твуй? – у яго настаўніцы спытала,
– Напэвно, муй... ёй тая адказала,
І ў першы клас зайшоў ён першы раз.

Так скончылася беганне былое
Ад рэчкі да бярэзніка свайго...
Іванка, што прайшлі за месяц, тое
Спасціг за нейкі тыдзень усяго.
На сходзе потым „то ест гвязда мая”
Настаўніца сказала пра яго.
І ён пайшоў у школу на хвілінку...
Каля яе скакалі безупынку,
З кашом хадзіў вясёлы дзед Мароз.

Не падступіць было бліжэй малому...
Шоў Іванка прыцемкам дадому
І разам з падарункам крыўду нёс.

Якая праўда, Божа мой, на свеце!
Ён – першы вучань, ён – узор ва ўсім!
А паглядзіце, што ў яго пакеце?
Ці ёсць у ім цукерак хоць адзін,
Якога іншыя не мелі б дзеці?!
Узор! Няма і пахваліцца чым...
І нездарма смяяўся Вітак Бельскі
Тупак і забіяка старасельскі:
– Ну, пакажы, а што там у цябе?
А-а-а, тое, што ва ўсіх...Будзь, дурань, гвяздай!
Тады Іванка ледзь яму не гвазнуў
Пакетам гэтым па тупым ілбе...

Каляды святкавалі па-старому –
Іванка быў патомны беларус.
На стол пасцелюць сена ці салому,
Пасля засцелюць вышыты абрус.
І на куцю старому і малому
Ніякі не патрэбен быў прымус.
І ў падрыхтоўцы да такой вячэры
Выдатнік наш актыўнічаў без меры –
Любіў у чыгунку круціць ён мак.
Круціў валком. Мак вяз, бялеў і, волкі,
Збіваўся ў сакавітыя гамолкі.
Змяшаеш з цукрам толькі... што за смак!

Іванкавы бацькі жылі чаканнем
Жыццёвых змен, Іванка – новых спраў.
Ён захапіўся раптам маляваннем:

Як і мароз, на шыбах маляваў,
Пасля ж ў нейкім сшытку са стараннем
„Пісаў” пейзажы – кут свой праслаўляў.
Залітыя дажджамі ўвосень лонкі
Замерзлі ўзімку. Ну і лёд быў звонкі!
А дзе-нідзе і вельмі тонкі быў.
І на каньках – калодачках драўляных,
Сяк-так звычайным дротам падкаваных.
На іх Іванка віражы рабіў.

Якія перад ім шляхі ляжалі?
Бо вырашана ў іх было даўно:
Яны вясной адгэтуль выязджалі
І пакідалі роднае кубло.
Сваю зямлю, дзе сеялі і жалі
І абнаўлялі скарб свой і жытло.
І вось, калі разбіты быў германец,
З’явіўся ў бацькі неўзабаве шанец
Падацца на другі жыццёвы фланг.
Ніхто не даў варожасці адбою:
Не прагнучы спакою, між сабою
Жыццё і смерць гулялі ў бумеранг

Спатканне з Радзімай

Віктару Шведу

Той верасень быў мне заказаны лёсам.
Ці ж дзіўна? Амаль праз палову стагоддзя –
Тады, як людское жыццё на зыходзе,
Я глянуў у вочы бацькоўскім нябёсам.

Сустрэў мяне поплаў, што быў сенакосам
І весняй вадою шумеў у разводдзе,
А гай зіхацеў, як світанне на ўсходзе,
У мроіве неба блакітна-бялёсым.

Стаю на дарозе, травою парослай,
А воддаль з-за дрэў выглядаюць Парослы,
Далей – Старасельцы і першая школа.

О міг непаўторны! Шчымлівы і ўзнёслы!
І сонца, і воклічы ўцехі наўкола,
А з лесу бяжыць хвайнячок нізкарослы.

Аб аўтары

Яўген Міклашэўскі нарадзіўся 9 жніўня 1936 года на Беласточчыне – у вёсцы Лыскі. Бацькі працавалі на сельскай гаспадарцы. У 1945 годзе пайшоў у першы клас Старасельскай пачатковай школы, а ў красавіку наступнага года пераехаў з бацькамі на Беларусь.

Пасля заканчэння Пінскага педагагічнага вучылішча чатыры гады (1957 – 1961) настаўнічаў на Піншчыне – загадваў аднакамплектнай і двухкамплектнай пачатковымі школамі.

У 1962 годзе пераехаў у Мінск. Вучыўся ў Мінскім інстытуце замежных моў. Працаваў у рэдакцыях грамадска-палітычных і літаратурна-мастацкіх часопісаў, у апарате Саюза беларускіх пісьменнікаў.

Першы верш надрукаваў у часопісе „Полымя” ў 1959 годзе. Выдаў пяць зборнікаў паэзіі. У часопісе „Малодосць” у 1979 і 1989 гадах надрукаваў аповесці „Чатыры дарогі” і „Мёртвая Крыніца”. У выдавецтве „Мастацкая літаратура” выдаў рамандаследаванне „Каханне і смерць або Лёс Максіма Багдановіча” (1994), адзначаны Літаратурнай прэміяй імя Івана Мележа.

Жыве ў Мінску.

ЗМЕСТ

ЖЫЦЦЁ ЯК ДЗЕНЬ

Лірычныя вершы

Перакаці-поле	7
Жыццё як дзень	9
Лясун і русалка	
Міфалагічная балада	11
*** Усё вакол – і лес, і стэп, і прэрыя... ..	14
У залатым святле	15
*** Атам выпусціў на волю... ..	17
*** Мы жывем і радуемся з вамі... ..	19
*** Як лёгка страціць веліч духу... ..	21
Пад сеткай дажджу	
*** Як лівень, збіраўся смутак... ..	23
*** Нябачна гады прамільгнулі... ..	24
*** Я стаю пад паветкай... ..	25
Заміж ліста да маці	26
З паэтычнага дзённіка	28
Багіня ўдачы	30
*** У жніўні – мой дзень	
нараджэння... ..	32
*** Прырода, я паскарджуся табе... ..	33
*** Па тры і чатыры справы... ..	36
Натуршчыцы Рэнуара	38
*** Хіба нападаюць зьяры на звяроў... ..	40

*** Я прыйшоў на зямлю, каб любіць... ..	41
Метамарфозы святла	42
Прызнанне ў першым каханні	43
*** У кожнага ёсць свая мара – багіня свая... ..	45
*** Перад ёй на калені не падай... ..	47
*** Вось яно, жыццё, - як на талерцы!.. ..	48
Неальбомныя прысвячэнні *** Твой голас, як жаўранак, звонкі... ..	49
*** Ты ўбіраешся, як ты ўбіраешся!.. .	50
*** Ты цікавішся толькі навінкамі мод... ..	51
*** Ты ў хату забегла з марозам... ..	52
*** Рагочуць неразумныя дзяўчаты... ..	53
*** Я не знаю, чаму ты мне раптам успомнілася?... ..	54
*** О колькі ўсяго не здзейсніў... ..	55
*** І нявартых таго я магу паважаць... ..	56
Сяброўскі тост	57
*** Адна турбота: дзе віна знайсці?.. .	58
*** У-у-у! Такая маладая... ..	59
Погалас	61
*** Іранізуе халодная старасць... ..	62
*** Людзі Бога стварылі сабе... ..	63
*** Усе экспанаты музея... ..	64
*** Мы не роўныя адны перад другімі... ..	65
*** Ніхто не баіцца ніякіх багоў... ..	66
*** Славы, як хочаце ведаць... ..	67

*** Смяротны чалавек... ..	68
Аптымістычная элегія	69
*** Ляжу... Мне нездаровіцца... ..	70
*** Прахопішся ўночы... ..	71
*** Калі я стану зямлёй... ..	72
Запозненае адкрыццё	73
*** Пад лёдам рака... ..	75
*** Чорнай хмараю сунецца час... ..	77
*** Кажы мне „ты”, пакуль	
мужчына я... ..	79
Дабранач	80
*** Ты адчула бяссілле сваё... ..	81
*** Я прыгадаю сваё каханне... ..	82
*** Перарабляю вершы я свае.....	84
Чытаючы познія вершы лірыка	86
*** Я пачынаў са смутку і журбы... ..	87
БЕЛЫ ДОМ ПАД РУЖОВАЙ	
ЧАРАПЦАЙ	
Рамантычная паэма	91
Спатканне з радзімай	114
Аб аўтары	115

БІБЛІЯТЭКА
Беларускага літаратурнага аб'яднання
„БЕЛАВЕЖА”

Серыя заснавана ў 1990 годзе

Кніга пяцьдзсят восьмая

Рэдактар
Віктар Швед

Фатаграфія на вокладцы
Пётр Савіцкі

Рысункі
Міраслаў Здрайкоўскі

© Copyright by Яўген Міклашэўскі, 2007

ISBN 978-83-85918-40-X
Nr 58

Mariusz Śliwowski
Białystok, ul. Zwycięstwa 26C lok. 7
tel. 869 14 87, 0602 766 304
www.prymat.stnet.pl, e-mail: prymat@stnet.pl